

Til medlemmene i Universitetets utdanningsutvalg

Innkalling til møte i Utdanningsutvalget – Møte 3 2017

Tidspunkt: 24. mai 2017, Kl. 09.00–12.00

Møtested: Muséplass 1, kollegierommet

Forslag til dagsorden:

I Godkjenning av innkalling og dagsorden

II Godkjent protokoll fra møte 01.02.17

III Diverse tilbakemeldinger fra utvalgsleder

Vedtakssaker:

Sak 25/17 [Utdanningsmelding 2016](#)

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Sak 26/17 [Handlingsplan for kvalitet i utdanningene, utkast fra arbeidsgruppe](#)

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Sak 27/17 [Tildeling av insentivmidler for utdanningskvalitet](#)

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Sak 28/17 [Fysisk læringsmiljø- oppretting av arbeidsgruppe](#)

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Sak 29/17 [Innovasjon og entreprenørskap- oppretting av arbeidsgruppe](#)

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Sak 30/17 [Oppfølging av akademisk skrivestøtte ved UiB](#)

Saksnotat fra Universitetsbiblioteket

Drøftingssaker:

Sak 31/17 **"Teaching and Learning in the Digital Age" (Norgesuniversitetet)**

Presentasjon ved Robert Gray og Magnus Svendsen Nerheim

Sak 32/17 **Tverrfaglige studieprogram- stimuleringsfaktorer og barrierer**

Presentasjon ved Lone Holst, Programutvalg for farmasi

Sak 33/17 [Melding om internasjonal mobilitet- utdanning 2016](#)

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Sak 34/17 [Oppfølging av de alminnelige retningslinjene for sensorveiledninger](#)
Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Orienteringssak:

Sak 35/17 [Orientering om planer for opptaket](#)
Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Sak 36/17 **Eventuelt**

Kommende saker:

- Varierte vurderings- og undervisningsformer
- Forsinket sensur

Årshjulsaker i Utdanningsutvalget:

April:	Utdanningsmeldingen
Mai:	Satsingsområder for PEK, utlysing
Mai:	Orientering om planer for opptaket
Mai:	Nasjonal studiekvalitetskonferanse
September:	Opptak og studentrekrutteringsmelding
Oktober:	Melding om opptaket
Oktober:	Årsmelding fra læringsmiljøutvalget
Oktober:	Melding om internasjonalisering
November:	Studieportefølje og opptaksrammer
Desember:	Internt studiekvalitetsseminar

Ephorte:2017/314

Sak 25/17 Utdanningsmelding 2016

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Vedtakssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 24. mai 2017

Ephorte:2017/314

Bakgrunn

Å tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning med høy faglig kvalitet, skal være det overordnede prinsipp for utdanningene ved Universitetet i Bergen. Fokus i fakultetenes utdanningsmelding for 2015 er oppfølging av prioriteringer omtalt i fjorårets meldinger, og planer og prioriteringer for 2016. Prioriterte punkter her er fakultetenes arbeid med gjennomføring og frafall. Videre utvikling og målsettinger innen digitalisering og internasjonalisering er også høyt i fokus.

Gjennomføring

Blant hovedprioriteringene i 2016 har vært arbeidet med å øke gjennomføringen, herunder arbeidet med mentorordninger, rekruttering og internasjonalisering.

En rapport om studiepoengproduksjon, kandidatproduksjon og frafall ble lagt fram for Universitetsstyret for nesten to år siden (november 2015 i styresak 124/15). I 2016 ble styresak 124/15 fulgt opp, og det så ut til at fakultetenes tiltak hadde hatt en positiv effekt på gjennomføringen. Antall registrerte studenter økte med 497 grunnet økt opptak i 2015. Økningen ble fulgt av en studiepoengproduksjonsøkning på hele 481 (60-SPE). Også studiepoengproduksjonen per student økte på bachelor-, master- og profesjonsnivå.

Men i 2016 var det en nedgang i studiepoengproduksjonen per student på alle nivå, med unntak av årsstudier. Det er spesielt på toårig master at nedgangen har vært størst, og i studiepoengproduksjonen per student var lavere i 2016 enn i 2014. En økning i produktiviteten er nødvendig for å øke kandidatproduksjon.

Blant tiltakene for å styrke gjennomføringen er opprettelsen av **mentorordninger**. Alle fakulteter rapporterer om økt innsats på dette feltet. Arbeidet bærer preg av lokale forhold på fakultetene. På Det medisinsk-odontologiske og Det psykologiske fakultet har kun en type mentorordning som er rettet mot profesjonsstudiene, mens de større fakultetene melder om forskjellige typer mentorordninger på de ulike instituttene.

Styrking av rekruttering er viktig tiltak for å øke gjennomføringen, og i 2016 hadde spesielt Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet et fokus på dette. Fakultetet har blant annet rettet fokus mot elever i videregående skole, og tilbyr flinke elever fakultetets ordinære emner. Dessuten skal alle elever få tilbud om å delta på forelesninger og nettundervisning via kurset «matematikksirkelen». I tillegg blir det strengere opptakskrav i matematikk til realfag fra 2018.

På institusjonsnivå er avsetningen til studentrekruttering styrket for 2016. Skoleprosjektet, som har som mål å utvide fokuset i rekrutteringsarbeidet, har utviklet seg fra et arbeid som i hovedsak har vært innrettet mot 3. klassinger i videregående skoler til også å rettes inn på ungdomsskolene.

I forbindelse med arbeidet med rekruttering har det også vært fokus på rekruttering av **internasjonale studenter**.

Andelen kandidater med utenlandsopphold i 2016 på 30,6 %, marginalt høyere enn UiB sin målsetning på 30 %.

Etter- og videreutdanning

Fakultetene ble i år bedt om å rapportere på oppfølgingen av Handlingsplanen. **Tabell 1** gir en oppsummering av dette arbeidet.

Tabell 1 Oversikt over hvilke innsatsområder som har vært i fakultetenes fokus i 2016.

Fakultet	Skole	Offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet	EVU innen strategiske profilområder	Videreutvikling av etterutdanningstilbudet
HF	✓	✓		✓
JU		✓		
KMD		✓		✓
MN	✓	✓		
MOF		✓		
PS				✓
SV				✓

Tabell 1 viser at det er kun Det humanistiske fakultet som har lagt en bred innsats for å følge opp handlingsplanen. Fakultetene bør styrke fokuset på etter- og videreutdanning framover.

Planlagte opprettelser av studieprogram i 2018

- Bachelorprogram i historie og kulturvitenskap (historie, kulturvitenskap)
- Bachelorprogram i kunsthistorie og klassiske språk (kunsthistorie, latin, gresk)
- Bachelorprogram i nordisk (nordisk språk og litteratur, norsk som andrespråk, norrøn filologi)
- Bachelorprogram i samtidskultur (digital kultur, teatervitenskap, moderne kunsthistorie)
- Masterprogram i historie og kulturvitenskap (historie, kulturvitenskap)
- Masterprogram i klassiske språk (gresk, latin)
- Masterprogram i nordisk (nordisk språk og litteratur, norrøn filologi)

Planlagte nedleggelser av studieprogram i 2018

- Bachelorprogram i digital kultur
- Bachelorprogram i historie
- Bachelorprogram i klassisk filologi
- Bachelorprogram i kulturvitenskap
- Bachelorprogram i kunsthistorie
- bachelorprogram i miljø- og ressursfag.
- Bachelorprogram i nordisk språk og litteratur
- Bachelorprogram i norrøn filologi
- Bachelorprogram i norsk som andrespråk
- Bachelorprogram i teatervitenskap
- Masterprogram i arabisk
- Masterprogram i gresk
- Masterprogram i helsevitenskap

- Masterprogram i historie
- Masterprogram i kulturvitenskap
- Masterprogram i latin
- Masterprogram i nordisk språk og litteratur
- Masterprogram i norrøn filologi
- Master's Programme in Anthropology of Development

Endringer i programtilbudet kan innebære etablering av reelt nye utdanninger, eller være tekniske omlegginger av studieretninger til studieprogram eller omvendt, som ikke innebærer reelle endringer i studietilbudet.

Drøftingsspørsmål

Kolonnen som viser «EVU innen strategiske profilområder» i **Tabell 1** i dette dokumentet, og i selve Utdanningsmeldinga, er ikke fylt ut fra SA sin side. Det ser ut som om «strategiske profilområder» defineres forskjellig fra fakultet til fakultet. UiB derimot definerer klima- og energiomstilling, marin, og globale samfunnsutfordringer som strategiske satsningsområder.

Det er ønskelig med innspill fra fakultetene angående dette. Inkluderer deres portefølje EVU-emner eller EVU-program som kan sies komme innunder UiBs strategiske profilområder?

Forslag til

vedtak

Utdanningsutvalget vedtar utdanningsmeldingen 2016 med eventuelle innspill som kommer fram i møte.

Utdanningsmelding 2016

Innholdsfortegnelse

• <u>Oppsummering</u>	8
• <u>Innledning</u>	9
• <u>Fakultetenes utdanningsmeldinger</u>	9
<u>Oppfølging av prioriteringer omtalt i utdanningsmeldingen for 2015</u>	10
<u>Integrering, gjennomføring og tilhørighet for å hjelpe studentene til å lykkes</u>	10
<u>Etter- og videreutdanning</u>	17
<u>Internasjonalisering</u>	22
<u>Tverrfaglig satsning innen utdanning</u>	24
<u>Videre arbeid med studieprogrammer</u>	25
<u>Læringsmiljøet og arbeidet i læringsmiljøutvalget</u>	29
<u>Opprettelse og nedleggelse av studieprogram</u>	30
• <u>Oppsummering og prioriteringer 2017-2018</u>	31

Oppsummering

Å tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning med høy faglig kvalitet, skal være det overordnede prinsippet for utdanningene ved Universitetet i Bergen. Fakultetenes utdanningsmeldinger tegner et bilde av stor variasjon i utfordringer, og et høyt aktivitetsnivå i utviklingen av studietilbudene.

En samlet vurdering av styringsparameterne, innspillene i fakultetenes utdanningsmeldinger og universitetets nye strategiplan tilsier at følgende punkter vil ha særlig oppmerksomhet i perioden framover:

- Gjennomføring
- Mentorordning
- Internasjonalisering
- Digitalisering
- Rekruttering
- Fysisk læringsmiljø
- Internasjonalisering
- Studieprogramevalueringer
- Tverrfaglighet
- Etter- og videreutdanning

Følgende studier er planlagt opprettet i 2018

- Bachelorprogram i historie og kulturvitenskap (historie, kulturvitenskap)
- Bachelorprogram i kunsthistorie og klassiske språk (kunsthistorie, latin, gresk)
- Bachelorprogram i nordisk (nordisk språk og litteratur, norsk som andrespråk, norrøn filologi)
- Bachelorprogram i samtidskultur (digital kultur, teatervitenskap, moderne kunsthistorie)
- Masterprogram i historie og kulturvitenskap (historie, kulturvitenskap)
- Masterprogram i klassiske språk (gresk, latin)
- Masterprogram i nordisk (nordisk språk og litteratur, norrøn filologi)
- Lektorutdanning med master i sosiologi

Følgende studier er planlagt nedlagt i 2018

- Bachelorprogram i digital kultur
- Bachelorprogram i historie
- Bachelorprogram i klassisk filologi
- Bachelorprogram i kulturvitenskap
- Bachelorprogram i kunsthistorie
- bachelorprogram i miljø- og ressursfag.
- Bachelorprogram i nordisk språk og litteratur
- Bachelorprogram i norrøn filologi
- Bachelorprogram i norsk som andrespråk
- Bachelorprogram i teatervitenskap
- Masterprogram i arabisk
- Masterprogram i gresk
- Masterprogram i helsevitenskap
- Masterprogram i historie
- Masterprogram i kulturvitenskap
- Masterprogram i latin

- Masterprogram i nordisk språk og litteratur
- Masterprogram i norrøn filologi
- Master's Programme in Anthropology of Development

Endringer i programtilbudet kan innebære etablering av reelt nye utdanninger, eller være tekniske omlegginger av studieretninger til studieprogram eller omvendt, som ikke innebærer reelle endringer i studietilbudet.

Innledning

Utdanningsmeldingen utfyller fremstillingen i Årsrapport 2016, som er universitetets årlige rapport til Kunnskapsdepartementet. I tillegg lages det egne meldinger og årsrapporter for internasjonalisering og læringsmiljø. Årsrapporten er strukturert rundt universitetets fastsatte styringsparametere og handlingsplaner, mens utdanningsmeldingen skal gi en helhetlig fremstilling av utdanningsvirksomheten, en overordnet vurdering av kvaliteten i studietilbudet ved institusjonen, og oversikt over opplegg, tiltak og videre satsinger basert på innspill fra instituttene og fakultetene.

Fakultetenes utdanningsmeldinger skal fungere som en selvevaluering for fakultetene, der nødvendige planer og justeringer for påfølgende periode presenteres i henhold til de resultater som er oppnådd. Fakultetene har hatt frist til 21. april for ferdigstilling av utdanningsmeldingene.

Utdanningsmeldingen er delt i to. Første del drøfter fakultetenes arbeid i 2016, samt tiltak og prosesser i regi av rektoratet, utdanningsutvalget og Studieadministrativ avdeling (SA). Andre del angir prioriteringer og behov for videre oppfølging og tiltak ut fra forholdene identifisert i Årsrapporten og universitetets utdanningsmelding.

Fakultetenes utdanningsmeldinger

Fakultetene har blitt forelagt følgende mal for utdanningsmeldingen:

- Utdanningskvalitet: Status for fremdrift av igangsatte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, inkludert oppfølging av resultater fra Studiebarometeret. Orientering om gjennomførte programevalueringer i 2016 og status for revisjonsarbeidet i studieprogrammene. Vi ber også om informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av frafall i studieprogrammene.
- Portefølje og dimensjonering: Planer for endringer og dimensjonering av studietilbud og opptak.
- Oppfølging av handlingsplaner: Status for oppfølging av Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017.

For utdanningsmeldinger fra fakultetene, se vedlegg.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i utdanningsmeldingen for 2015

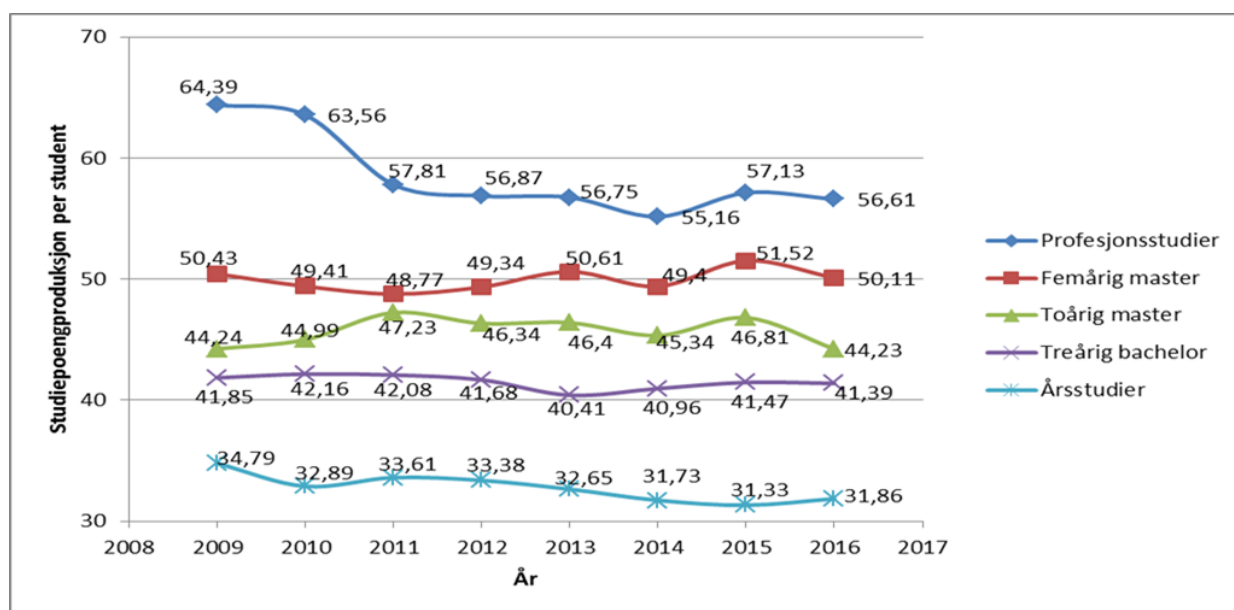
Integrering, gjennomføring og tilhørighet for å hjelpe studentene til å lykkes

Studiepoengproduksjon

En rapport om studiepoengproduksjon, kandidatproduksjon og frafall ble lagt fram for Universitetsstyret for nesten to år siden (november 2015 i styresak 124/15). Rapporten var en oppfølging av et etatsstyringsmøte hvor det ble påpekt av at UiBs studiepoengproduksjon var mangelfull i forhold til nye tildelte studieplasser de siste årene. Styresak 124/15 oppsummerte også fakultetenes tiltak for å øke studiepoengproduksjonen og redusere frafallet. Universitetsstyret tok styresaken og rapporten til etterretning, og ba fakultetene om at planlagte tiltak og innspill ble fulgt opp i arbeidet med å styrke gjennomføringen og redusere frafallet fra studiene.

I 2016 ble styresak 124/15 fulgt opp, og det så ut til at fakultetenes tiltak hadde hatt en positiv effekt på gjennomføringen. Antall registrerte studenter økte med 497 grunnet økt opptak i 2015. Økningen ble fulgt av en studiepoengproduksjonsøkning på hele 481 (60-SPE). Også studiepoengproduksjonen per student økte på bachelor-, master- og profesjonsnivå.

Men i 2016 var det en nedgang i studiepoengproduksjonen per student på alle nivå, med unntak av årsstudier.

Figur 1 Studiepoengproduksjon per student for alle nivå. Tallene inkluderer ikke tall fra KMD som ble en del av UiB først i 2017. Tall hentet fra DBH.

En økning i produktiviteten er nødvendig for å øke kandidatproduksjon.

Frafall

Tabell 2 Frafall per januar 2017. Profesjonsstudier inkluderer femårig master. Tallene inkluderer ikke tall fra KMD som ble en del av UiB først i 2017. Tall fra FS.

Årskull	Frafall årsstudier (prosent)	Frafall bachelor (prosent)	Frafall master (prosent)	Frafall profesjonsstudier (prosent)
---------	------------------------------------	----------------------------------	--------------------------------	---

2008	66,1	36,1	15,2	18,9
2009	66,0	39,4	16,1	18,2
2010	56,6	38,0	16,4	18,4
2011	60,5	39,3	14,6	17,4
2012	60,3	39,3	14,4	17,9

Tabell 3 Nullytere per januar 2016. Profesjonsstudier inkluderer femårig master. Tallene inkluderer ikke tall fra KMD som ble en del av UiB først i 2017. Tall fra FS.

Årskull	Nullytere årsstudier (prosent)	Nullytere bachelor (prosent)	Nullytere master (prosent)	Nullytere profesjonsstudier (prosent)
2008	25,2	12,4	7,7	3,4
2009	23,9	14,1	6,2	3,9
2010	18,8	11,7	9,2	3,5
2011	23,0	14,7	8,7	3,3
2012	23,9	14,3	8,2	3,2

Frafallet, definert som andelen studenter som avbryter et studium ved UiB uten fullført grad, og som samtidig ikke er i permisjon, har holdt seg stabilt de senere årene. Det samme har antall nullytere. Kull etter 2012 er ikke tatt med på grunn av stor usikkerhet i data.

HF videreførte i 2016 ordningen fra 2015 med gruppemottak i studiestartuken. Mottaket av nye studenter har fungert svært tilfredsstillende de to årene fakultetet har gjennomført dette, og både deltakere og gruppeledere har gitt gode evalueringer av opplegget. Målet er å gi studentene en best mulig studiestart, et trygt sosialt miljø og tilhørighet fra dag én og å motvirke frafall. Senter for kvinne- og kjønnsforskning (SKOK) har iverksatt flere tiltak for å redusere frafall fra bachelorprogrammet, inkludert studentmottak for førstesemesterstudenter, økt tilrettelegging for aktivitet i fagutvalget, tildeling av akademisk kontaktperson til studenter og flere faglig-sosiale tilbud som faglunsjer og filmkvelder. I tillegg kommer arbeid ved instituttene for å legge til rette for velfungerende fagutvalg samt ulike lokale tiltak for økt kontakt mellom studenter og faglig ansatte. Fakultetet vil også trekke fram en utprøving av nye former for studentaktiv læring ved Institutt for fremmedspråk og ved SKOK. Under emnet KVIK206 Gender and sexuality in a global context, har for eksempel senteret utviklet kurset «Gender, migration and time». Kurset gir studentene anledning til å diskutere pensum med forskere i det NFR-finansierte prosjektet Waiting for an uncertain future: The temporalities of irregular migration. Kurset gir en tett kobling mellom forskning og undervisning og stor grad av interaksjon mellom studenter og undervisere, noe som også gir økt studiekvalitet og kan motvirke frafall.

Det juridiske fakultet (JUS) fyller sine studieplasser til både 5-årig integrert masterprogram og 2-årig masterprogram. De første kandidatene på det 2-årige masterprogrammet oppnådde sine grader våren 2016: 53 % fullførte på normert tid og per januar 2017 har 73 % fullført graden. De resterende studentene er fortsatt aktive. I både 2015 og 2016 er det innført flere tiltak for at studentene på 2-årige masterprogram skal integreres bedre i studiemiljøet. Studieåret 2016/2017 har Juridisk studentutvalg bidratt med å tilrettelegge for uformelle kollokviegrupper, et tilbud som ca. 70 studenter har benyttet seg av til nå.

I 2016 startet utviklingen av prosjektet *Bedre språk, bedre jurister*, som er et skrivekurs for førsteårsstudenter. Det skal bidra til at de lærer mer og bedre tidligere i studiet. Prosjektet har fått

støtte gjennom Norgesuniversitetet og inkluderer samarbeid med Akademisk skrivesenter. Kurset legges til tidlig i førstesemesteret av studiet, og skal deretter følge disse studentene gjennom hele studieåret. I tillegg skal alle emnene på 1. studieår implementere et særlig fokus på det språklige. Prosjektet legger til rette for at arbeidsgruppelederne skal inn på et tidligere tidspunkt i utdanningen for å gi bedre trivsel, bedre læringsutbytte og mindre frafall. Prosjektet har også belyst for de emneansvarlige hvor viktige arbeidsgruppelederne er for studentenes læring.

Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet (MN) tilbyr forskjellige studieretter som gir opptak til enkeltemner for ulike målgrupper (årsstudium i naturvitenskapelige fag, lærer- og ansattstudierett, m.fl.). Dette tilbudet er et svar på et viktig samfunnsoppdrag, selv om det gir tilsynelatende dårligere gjennomføring i sentrale statistikker. Opptaksforum jobber med alternative løsninger for enkeltemneopptak, som vil gi et mer realistisk bilde for gjennomføring og studiepoengproduksjon for ordinære studenter. Også i 2016 har fakultetet hatt stort fokus på førstesemesteret og spesielt mottaket av de nye studentene. Hensikten er at studentene raskt finner seg til rette sosialt, deltar aktivt i undervisningen og blir motivert for videre studier. Se også Prosjektet: Kompetansedeling for studenters suksess.

Ved Det medisinsk- odontologiske fakultet (MOF) har det vært gjennomført et større utredningsarbeid vedrørende frafall, og dette har vært tatt opp som tema i ulike ledersamlinger på fakultets- og instituttnivå. MOF sine utdanninger har forholdsvis lite frafall totalt sett, men det er forskjeller mellom programmene.

Tannpleie er det studiet som har hatt høyest frafall tidligere. Det virker som om fjorårets store kull har mindre frafall enn vanlig etter første semester, og fakultetet mener at et bedre studiemiljø ved studiet kan spores. Ernæring merker også en reduksjon i frafall fra bachelorgraden. Odontologi har tradisjonelt hatt en del studenter som søker overgang til medisinstudiet etter første år, men med den nye planen er dette vanskeligere enn før. Fakultetet får mange spørsmål om dette i opptaksperioden, og fakultetets studieveiledere fraråder søkere som ønsker medisin om å søke seg til odontologistudiet. Farmasimiljøet bruker aktivt semesterevalueringer for å planlegge undervisningsbelastning bedre, og dermed forhindre frafall.

Ved Det psykologiske fakultet (PS) har erfaringene fra oppstart av flere nye studieprogram i 2016, endret opptaksordning for profesjonsstudiet i psykologi og arbeidet med å redusere frafall på flere studieprogram, synliggjort viktigheten av fadderuke-arrangementene, prioritering av tiltak for nye studentgrupper, og at disse studentgruppene inkluderes i studentaktiviteter/utvalg. Fakultetet har som mål å øke gjennomføringen på samtlige bachelor- og masterprogram samt å øke bevisstheten rundt relevansen av årsstudium i psykologi. Mye av dette arbeidet ligger til grunn for den omleggingen av studieporteføljen som fakultetet nå implementerer. I tillegg satses det også på psykologididaktikk. Det har også vært gjennomført karrieredager og studievalgsmøter for alle studenter, i tillegg til de faste møtepunktene ved fakultetet og instituttene. Opprettelsen av fagutvalg og involvering av studentrepresentanter i ulike råd og utvalg har vært prioritert i 2016.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) har jobbet aktivt det siste året med å øke gjennomstrømmingen og å redusere frafallet. Gjennomsnittlig kandidatproduksjon fra 2013 til 2016 ligger på 46 % på bachelornivå og 72 % på masternivå. Dette er en forbedring sammenlignet med året før. Som ledd i oppfølgingen av strategiplanen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, gjennomførte Instituttlederforum våren 2016 en analyse av styrker, svakheter, muligheter og trusler (SWOT-analyse) innen utdanningsfeltet. Følgende mål og tiltak ble identifisert:

«Holde på studentene, øke gjennomføringen og få flere og bedre søkere til studiene våre

Tiltak: Tettere (studentnær) oppfølging av studentene, flere studentnære aktiviteter, mindre grupper og mer skriving. Med studentnær oppfølging menes bl.a. seminarer, skriftlig innlevering og oppfølging, mentorordning etc.»

Dette ble videre fulgt opp i utdanningsforum og studentforum og resulterte i et notat som tok for seg kandidat- og studiepoengproduksjon ved SV-fakultetet. Deretter ble det satt ned en mindre arbeidsgruppe skulle foreslå tiltak for mer studentnær oppfølging med særlig siktemål å redusere frafall. Det er også sentralt for fakultetet å sikre bedre rekruttering til masterprogrammene fra egne bachelorprogram. Flere fagmiljøer har allerede satt i gang gode tiltak, blant annet mentorordninger, midtveisevalueringer, egne masterutvalg og faste møter med fagutvalgene. Fakultetet har også arrangert masteruke denne våren, for å svare på eventuelle spørsmål om masteropptaket.

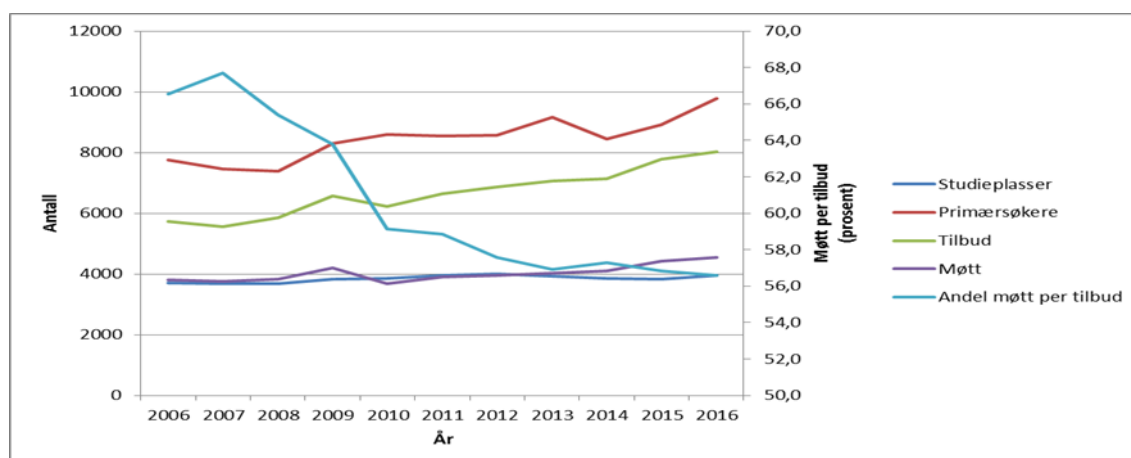
Ved KMD er tallet for gjennomstrømming i studiene høyt, jevnt rundt 90%, og en stor andel studenter gjennomførte studiene på normert tid. Samtidig observeres det noe svingning i tallene over tid. Dette forholdet bør følges nøye. Søkertallene på BA-programmet i musikkvitenskap er gode, men frafallet er noe større enn ønskelig. Om tendensen fortsetter, bør det settes i gang tiltak til å forbedre gjennomføringstallene.

Rekruttering

Styrking av rekruttering er også et middel for å øke gjennomføringen. I 2015 ble det utarbeidet en konkret handlingsplan som skal tydeliggjøre prioriteringer og være forpliktende for arbeidet i innværende år innen rekruttering. Denne er omtalt i forrige Årsrapport. For å styrke inntakskvaliteten er avsetningen til studentrekruttering styrket for 2016. I tillegg til Skoleprosjektet, som har som mål å utvide fokuset i rekrutteringsarbeidet, fra et arbeid som i hovedsak har vært innrettet mot 3. klassinger i videregående skoler til også å rettes inn på ungdomsskolene, har det vært fokus på rekruttering av internasjonale studenter.

Studieadministrativ avdeling jobber med en evalueringsrapport som skal vurdere de rekrutteringstiltakene som ble igangsatt i pilotprosjektet om internasjonal rekruttering, for å rekruttere internasjonale mastersøkere i 2016. Tiltakene omfatter alt fra en kartlegging av målgruppen, til omlegging av nettsidene og produksjon av innhold til nettsidene og sosiale medier. I tillegg jobbes det med å bedre oppfølgingen av søkerne for å motvirke framtidig frafall. Målet er at dette arbeidet skal munne ut i en forpliktende tiltaksplan for internasjonal studentrekruttering i 2017.

Figur 2 og Tabell 4 viser opptaksdata fra Samordna Opptak i perioden 2006 til 2016.

Figur 2 Antall primærsøkere, tilbudte studieplasser, oppmøtte studenter, studieplasser, og andelen møtt per tilbudte studieplasser. Samordna Opptak. UiB års-, bachelor-, master-, og profesjonsnivå totalt. Tall fra Samordna Opptak.

Tabell 4 Antall primærseekere, tilbudte studieplasser, oppmøtte studenter, studieplasser, andelen møtt per tilbudte studieplasser, og andelen primærseekere per studieplass. Samordna Opptak. UiB års-, bachelor-, master-, og profesjonsnivå totalt. Tall fra Samordna Opptak.

År	Studieplasser (antall)	Primærseekere (antall)	Tilbud (antall)	Møtt (antall)	Andel møtt per tilbud (prosent)	Andel primærseekere per studieplass (prosent)
2006	3696	7760	5734	3815	66,5	210,0
2007	3671	7467	5559	3764	67,7	203,4
2008	3671	7383	5851	3827	65,4	201,1
2009	3839	8297	6572	4191	63,8	216,1
2010	3851	8600	6223	3681	59,2	223,3
2011	3960	8540	6637	3905	58,8	215,7
2012	4000	8560	6879	3961	57,6	214,0
2013	3930	9171	7060	4018	56,9	233,4
2014	3860	8450	7145	4092	57,3	218,9
2015	3826	8918	7783	4422	56,8	233,1
2016	3951	9775	8022	4540	56,6	247,4

Andelen møtte studenter per tilbud har sunket fra 2006 til 2011. Etter 2011 har andelen flatet ut til tross for at tilbudet har økt fra 6879 i 2012 til 8022 i 2016, en økning på 17 %. Samtidig har også andelen primærseekere per studieplass økt med 37 prosentpoeng siden 2006, noe som indikerer at rekrutteringen er styrket.

Studiestyret ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har oppnevnt en arbeidsgruppe for økt rekruttering av bachelorstudenter med mandat til å revidere og videreutvikle handlingsplanen for 2013 – 2017. Den reviderte planen skal gjelde for perioden 2017 - 2020. Målet er å fylle alle fakultetets studieplasser med seekere med riktige forkunnskaper, og med god forståelse for hva studiene krever, og å beholde flest mulig av de best kvalifiserte studentene ved fakultetet.

Kurset Matematikksirkelen er et tilbud utelukkende for elever i videregående skole, og går for første gang skoleåret 2016/2017. Gjennom forelesninger og nettundervisning kan de mest interesserte elevene utforske matematikk i forskningsfronten. Matematikksirkelen vil gi elevene innblikk i hva det betyr å studere og forske i matematikk. Kurset er på universitetsnivå, går over to semestre og gir 10 studiepoeng. Kurset kan senere inngå i et studium som valgfritt matematikkurs.

MN tilbyr også noen av fakultetets ordinære matematikkemner til spesielt flinke elever fra videregående skoler. Denne ordningen er tenkt utvidet til andre grunnleggende eller tverrfaglige emner som ikke krever forkunnskaper på universitetsnivå.

Fra høsten 2018 gjelder strengere opptakskrav i matematikk til realfag. UiB har laget en informasjonsside, og fakultetet har informert partnerskolene og skolene som det har kontakt med gjennom Skolelaboratoriet. Det er likevel en utfordring å nå ut til alle målgrupper, i og med at det er et nasjonalt anliggende.

Profilering er et viktig punkt: Når UiB ikke lenger er med på utdanningsmesser, er det spesielt viktig å vite hvordan man skal synliggjøre institusjonen overfor målgruppene skoler, elever og foreldre. Det er viktig å få til en samhandling internt mellom sentraladministrasjon, fakultetene og kommunikasjonsavdelingen, som bygger på en felles profileringsstrategi.

Mentorordning

Som et tiltak for å styrke studentenes integrering, trivsel og læringsutbytte er det satt i gang mentorordninger.

Ansvar for etablering og drift av mentorordninger ligger til de enkelte fakultetene. Fakultetene har ulik praksis og erfaringsgrunnlag når det gjelder mentorordninger, og ulike modeller blir brukt ved fakultetene. Nedenfor følger en statusoppdatering for etablering av mentorordninger ved hvert av fakultetene.

- MOF: Mentorordning er opprettet for medisinstudiet, og er under utredning for andrestudieprogram.
- PS: Fakultetet er i gang med en faglig mentorordning for studenter ved profesjonsstudiet i psykologi. Ordningen går over de to første semestrene av studiet og gjennomføres for første gang skoleåret 2016/2017. Ordningen vil bli evaluert.
- SV: Fakultetet har flere ulike modeller for mentorordning. Eksempelvis har Institutt for sosialantropologi ansatt en seminarleder som fungerer som mentor for studentene mens Institutt for informasjons – og medievitenskap, gjennom prosjektet «Studenten i sentrum», har en mentorordning der førstesemesterstudenter tilbys møter og samtaler med masterstudenter og alumner. Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap har etablert en ordning med mentorprogram . Instituttet viser også til andre tiltak som er igangsatt for å øke trivsel og læringsutbytte. De har innført mer variasjon i vurderingsordninger, særlig i første del av bachelorprogrammet. Tilknyttet det nye introduksjonskurset AORG100a er det også prøvd ut flere faglig-sosiale tiltak.

Institutt for sosialantropologi fremhever også sin mentorordning, og de viser i tillegg til en større variasjon i vurderingsformer enn tidligere. Instituttet har også opprettet et eget arbeidslivspanel og har nå to studentrepresentanter i undervisningsutvalget. På de profesjonsorienterte programmene er studentene i kontinuerlig kontakt med faglærere gjennom veiledning, gruppeundervisning og felles teknisk opplæring. Institutt for geografi fremhever den studentnære kontakten gjennom feltkurs og ekskursjoner, og planlegger nå å gi seminarledere på GEO100 og GEO110 en mentorrolle for de nye studentene.

- HF: Flere institutter har iverksatt mentorordning. Erfaringene har vært varierende. Institutt for fremmedspråk hadde en prøveordning for flere av fagene høsten 2015 og våren 2016, men det var lav respons fra studentenes side. Institutt for filosofi og førstesemesterstudier har derimot en godt fungerende mentorordning som instituttet vil videreføre. Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier har videreført mentorordningen ved allmenn litteraturvitenskap hvor masterstudenter fungerer som mentorer for nye studenter.

- MN: har erfaring med mentorordninger fra tidligere, og vil benytte erfaringene til å implementere mentorordning ved alle institutter. Fakultetet har i tidenes løp prøvd ut mentorordning ved tre institutt ved MN; Matematisk institutt, Institutt for fysikk og teknologi og Institutt for geovitenskap. De to siste instituttene har prøvd ut de siste årene. Pr. i dag er det geovitenskap som har en aktiv mentorordning ved fakultetet. Det har vært prøvd både vitenskapelige og masterstudenter som mentorer, samt både individuell og gruppe-mentorering.
- JUS: Har en ordning der 60 seminarledere (arbeidsgruppeledere) benyttes som mentorer på de to første studieårene. Arbeidsgruppelederne får tett faglig oppfølging fra de rekrutteres og gjennom studieåret. Hver av dem følger en gruppe på 10-12 studenter gjennom alle kursene i løpet av studieåret. De har i tillegg til å lede gruppene og kommentere studentenes oppgaver, ansvar for å avvikle en times samtale med den enkelte student i gruppen der målet er studietrivsel gjennom faglig tilbakemelding. Som forberedelse til samtaletiden er bl.a. SiB rådgiving og studiemestring involvert. Fakultetet ser også på mulige løsninger for andre typer mentorer videre i studieløpet.

Studiebarometeret

HF vil arbeide for å øke svarprosenten i Studiebarometeret slik at flere av programmene får resultater som kan vises statistisk, og at dataene samlet sett blir mer representative for studiekvaliteten ved fakultetet. Fakultetet ser også et behov for en tydeligere og mer samlet kampanje ved UiB generelt, for å øke studentenes motivasjon for å svare på Studiebarometeret. Resultatene på faglig tilbakemelding og veiledning ved HF er gode, mens utfordringene først og fremst er knyttet til tydelige jobbmuligheter og fagspesifikke ferdigheter. Dette vil fakultetet følge opp ved å arbeide videre for integrering av praksis og samarbeid med arbeidslivet, samt bevisstgjøring og karriereveiledningskurs rettet mot studenter både på bachelor og masternivå, i samarbeid bl.a. med SiB karriere- og studiemestring.

Ved JUS gir studentene uttrykk for å være noe mer fornøyd med kunnskap om vitenskapelig arbeidsmetode og forskning og egen erfaring med forsknings- og utviklingsarbeid i Studiebarometeret 2016 enn året før. Det er likevel klart at fakultetet fortsatt har et godt stykke igjen før man kan si seg fornøyd.

I studiebarometeret i 2015 scoret fakultetet 2.9 på medvirkning, i 2016 økte tallet til 3.2, som er det samme som i 2014. Fokuset det siste året har dermed ført til en liten forbedring blant studentene. Fakultetet arbeider nå med å utarbeide en ny og mer dyptgående form for emneevaluering, og vil i den forbindelse blant annet se på måter å informere studentene om hva som følges opp og hvordan, i tillegg til å tydeliggjøre hvorfor faglige og pedagogiske hensyn iblant gjør at innspill ikke tas til følge.

MN scorer jevnt over mye likt som på fjorårets undersøkelse, men fakultetet ser at det spesielt må følge opp arbeidslivsrelevans og studentmedvirkning.

MOF ser Studiebarometeret som et verdifullt verktøy for å kvalitetssikre utdanningene. Fakultetet merker at Studiebarometeret i stor grad er etablert som et aktivt verktøy i sektoren, som både ansatte, studenter og potensielle studenter benytter seg av. Nytteeffekten av barometeret er høyest for de større programmene med mange studenter, der resultatene enklere lar seg generalisere og sammenligne. Flere mindre studieprogram har for få respondenter til å få ut data, og de aktuelle

programmene vil mer aktivt markedsføre Studiebarometeret for å øke svarprosenten mot neste spørring. Fakultetet har benyttet resultatene aktivt i kvalitetsarbeidet.

Flere programutvalg melder at de på områder hvor de har satt i gang tiltak, kommer bedre ut i årets undersøkelse. Fakultetet vil derfor oppmuntre programutvalgene om å bruke resultatene aktivt for å heve kvaliteten på studieprogrammene.

I oppfølgingen av resultater fra Studiebarometeret som ble publisert i februar 2017 har fakultetet særlig hatt oppmerksomhet mot Masterprogram i human ernæring, som kom spesielt svakt ut. Og fakultetet har gått i dialog med fagmiljøet for å avdekke årsaker til den svake evalueringen med tanke på utarbeiding av tiltak.

PS gjennomførte i 2015 en rekke tiltak knyttet til resultatene i Studiebarometeret, frafall og gjennomføring. Disse tiltakene er videreført i 2016 og er også planlagt videreført i 2017:

- Omlegging og utvikling av studieprogram gjennom studiekvalitetsprosjektet med mål å gi flere gradsgivende løp, årlige tilbud om masterstudier
- Faste student-lunsjer/frokoster mellom institutt og studenter. Hvert institutt får kr 10 000 til tiltak som skulle øke dialogen mellom studenter og faglig ansatte.
- Studentrepresentanter i alle råd og utvalg i samarbeid med studentorganisasjonen PSU
- Opprettelsen av fagutvalg på de fleste studieprogram
- Samarbeid med SIB karrieresenteret for å vise arbeidsrelevante i de ulike studieprogrammene

Ved SV har alle instituttene iverksett tiltak for å følge opp Studiebarometeret.

Ved KMD er tilbakemeldingene jevnt over positive, og når det gjelder samlet, overordnet tilfredshet ligger resultatene i øvre halvdel av skalaen og oftest opp på firetallet, av en mulig score på fem.

Masterprogrammet i musikkterapi ligger blant UiBs topplasserte program i barometeret.

Etter- og videreutdanning

UiB har som mål å være en aktiv bidragsyter i det samfunnsoppdraget etter- og videreutdanning (EVU) representerer. UiB har tilbudt fleksibel etter- og videreutdanning helt siden 1990. Høy faglig kompetanse og bredde innenfor en rekke fagområder gjør at UiB burde stå i en særstilling til å kunne tilby forskningsbaserte etter- og videreutdanningstilbud av høy kvalitet til arbeids- og samfunnsliv.

Våren 2015 vedtok UiB Handlingsplan for etter- og videreutdanning for 2015-2017. Det ble vedtatt 4 innsatsområder i planperioden. UiB skal

- satse på skolen
- satse på offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet
- tilby EVU innen UiBs strategiske profilområder
- videreutvikle etterutdanningstilbudet

UiB Videre har ansvar for å koordinere gjennomføring av planen mens fagmiljøene har det faglige og økonomiske ansvaret. Arbeidet med iverksettelse av handlingsplanen ble satt i gang høsten 2015. Handlingsplanen ble konkretisert gjennom en tiltaksplan for perioden 2016-2017. Tiltakene er i stor

grad oppfylt i løpet av 2016. Organiseringen av etter- og videreutdanning ved UiB skal gjennomgås i 2017.

Universitetet i Bergen har siden 1992 invitert lærere og ansatte i utdanningssektoren fra hele Vestlandet til faglig-pedagogisk dag. Faglig-pedagogisk dag blir arrangert første fredagen i februar hvert år, og er et møtested for faglig oppdatering og nettverksbygging. Det blir arrangert åpne forelesninger og seminarer med utgangspunkt i aktuell forskning innen alle fagfelt. Flere av fagmiljøene presenterer gode undervisningsopplegg for ulike klassetrinn. I 2016 deltok ca 900 vestlandslærere i arrangementet.

Arbeidet med å utvikle tettere kontakt med skoleeiere på fylkes- og kommunenivå er videreført og konsolidert. På oppdrag fra Hordaland fylkeskommune er det gjennomført etterutdanning av lærere i norsk som andrespråk, og ytterligere kurs er planlagt i 2017. I samarbeid med Bergen kommune er det gjennomført skolebasert kompetanseutvikling i lesing og regning gjennom det statlige programmet Ungdomstrinn i Utvikling (UiU).

Det nedsettes fra 2017 en samarbeidsgruppe mellom Bergen kommune og UiB som skal arbeide frem etterutdanningstilbud rettet mot kommunalt ansatte som jobber med flyktninger. Stikkord her er flerkulturell forståelse i arbeidslivet rettet mot ansatte i offentlig sektor.

UiB deltar aktivt i kompetanseutvikling initiert av Kunnskapsdepartementet og fikk høsten 2016 tilsagn fra VOX (nå Kompetanse Norge) om en halv million kroner til utvikling av videreutdanningstilbud i norsk som andrespråk for lærere i voksenopplæringen. Tilbudet som består av to emner hvert på 15 studiepoeng, er 100 % nettbasert og skal ha oppstart høsten 2017.

UiB deltar også aktivt i de sentrale programmene innen strategien Kompetanse for kvalitet (KfK) i regi av Utdanningsdirektoratet (Udir).

UiB leverte høsten 2016 syv søknader om prosjektmidler for 2017 fra Norgesuniversitetet (NUV) og fikk innvilget prosjektstøtte til tre prosjekter - ett prosjekt innenfor hvert av områdene Digital vurdering, Aktiv læring og Digitale læringsformer for arbeidslivet. Prosjektet innen digitale arbeidsformer for arbeidslivet er et samarbeidsprosjekt mellom fagmiljøer ved tre fakulteter ved UiB og organisasjon i arbeidslivet. Prosjektet skal videreutvikle tre emner med nye digitale løsninger. Samlet tilskudd fra NUV til de tre prosjektene er 1 600 000 kroner.

I tillegg til prosjekter støttet med eksterne midler, har UiB på bakgrunn av tiltaksplan for etter- og videreutdanningen ytt interne midler for å stimulere til fornying av eksisterende etter- og videreutdanningstilbud og til utvikling av nye tilbud. Det ble høsten 2016 innvilget støtte til ti prosjekter. Tre gjaldt støtte til digitalisering av eksisterende kurs, fem søkte støtte til utvikling av nye kurs med antatt oppstart i 2018, og to til nye kurs med oppstart i 2017. Tre av prosjektene er innen samfunnsmedisin og vil rette seg mot helsefaglige målgrupper, mens andre prosjekter favner et bredt spekter av målgrupper innen helse, omsorg og sosialarbeid; offentlig forvaltning; barnehage, skole og mottakssentre for flyktninger og informasjonsarbeid innen kultur og forskning. Det var stor interesse fra fagmiljøene for å søke disse midlene, og UiB Videre forventer at en årlig utlysning av stimuleringsmidler vil bidra effektivt til utvikling og styrking av EVU-porteføljen.

UiB Videre har i 2016 tatt initiativ til å sette et sterkt fokus på hvordan etter- og videreutdanning kan bidra til å møte samfunnets kompetansebehov. Dette er særlig aktualisert i dagens situasjon hvor flere deler av arbeidslivet er i omstilling. Tematikken ble belyst på UiB sitt EVU-forum hvor regionale og nasjonale aktører fikk presentere både strategier på ulike nivå, aktuell forskning og reise aktuelle problemstillinger som utgangspunkt for diskusjon fra fagmiljøene på UiB. EVU-forum i 2016 hadde rekordstor deltagelse og interessen for tematikken er stor. Tilsvarende tematikk ble derfor også tatt

opp i UiB sitt første møte i Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA). Det vil i 2017 være et fokus å følge opp dette arbeidet tett i forhold til utvikling av målrettede EVU tilbud i samarbeid med arbeidslivet.

I 2017 skal det arbeides målrettet med å utvikle og spisse porteføljen til i enda større grad kunne tilby EVU innen UiBs strategiske profilområder og innenfor de ulike klyngesatsingene til UiB.

UiBs EVU-tilbud skal reflektere en vilje til utprøving og videreutvikling av nye undervisnings- og læringsformer, både ved å videreutvikle egen undervisningsvirksomhet og for å imøtekomme kompetansebehov i samfunns- og næringsliv. Dette gjelder utprøving av både digitale hjelpemidler i undervisningen og undervisningskonsepter utenfor campus, som bedrifts- og skolenære undervisningsopplegg. Det er i 2016 tilsatt en egen rådgiver med digitalisering av EVU som fagområde, det samarbeides tett med DigUiB-prosjektet og det vil være et tett samspill med UiBs lærings- og formidlingslab som del av Media City Bergen fra 2017.

UiB er medlem av EUCEN, the European Universities Continuing Education Network som består av mer enn 140 europeiske universiteter fra ca 40 land. EUCEN arrangerer årlig en konferanse om et aktuelt tema innen livslang læring i samarbeid med et av medlemsuniversitetene. UiB har tidligere stått som arrangør for EUCEN-konferansen – blant annet i 2005. UiB har etter søknad inngått avtale med EUCEN om å stå som arrangør for konferansen i 2018 som også markerer 50-årsjubileet for EUCEN sine konferanser.

Fakultetenes oppfølging av Handlingsplan for EVU

HF har i 2016 fulgt opp Handlingsplanen for etter- og videreutdanning 2015-2017 på alle områder:

Innsatsområde A: UiB satser på skolen. EVU-tilbudet ved LLE retter seg i hovedsak mot de som vil eller som allerede underviser i skolen, med et emnetilbud særlig spisset mot norskfaget hvor instituttet erfarer en markert økning i søknadene samt erfaringsbasert masterprogram i undervisning med fordypning i nordisk språk og litteratur. Også ved IF er EVU-tilbudet rettet mot skolen.

Innsatsområde B: UiB satser på offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet. AHKR's EVU-tilbud for Norsk sykepleierforbund og tilbudet som retter seg mot museumssektoren er begge eksempler på EVU-virksomhet som dekkes av dette innsatsområdet i handlingsplanen.

Innsatsområde C: UiB skal tilby EVU innen UiBs strategiske profilområder. LLE har fått stimuleringsmidler og er i ferd med å utvikle det tverrfaglige emnet Hermod: Retorikk, kultur og samfunn. Emnet er rettet mot kommunikasjonsarbeidere innen kultur, forskning og undervisning, jf. innsatsområde B.

Innsatsområde D: UiB skal videreutvikle etterutdanningstilbudet. HF er tradisjonelt godt representert med etterutdanning på FP-dagen med flere innlegg og IF er i dialog med fagnettverket for fremmedspråk i fylkeskommunen og ønsker å satse på egne fagdager for fremmedspråklærere videre, jf. innsatsområde A.

I 2016 hadde Det juridiske fakultet ett aktivt etter- og videreutdanningsemne; JUR601 Innføring i JUS for næringslivet. Emnet er opprettet på oppdrag fra Addisco, et utdanningsselskap heleid av LO-

forbundet, Forbundet for Ledelse og Teknikk. Etter ønske fra Addisco ble det søkt om midler fra Norgesuniversitetet til prosjektet «Firenighet – tre emner i ny pedagogisk modell for arbeidslivspartner». Prosjektet innebærer at emner på institutt for samfunnspsykologi og institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap skal legges opp etter modell av JUR601 Innføring i JUS for næringslivet. Prosjektet ble tildelt midler for 2017-2018 og utvikles i samarbeid med de to instituttene.

MN har en høy EVU-aktivitet som er rettet mot skoleverket. Matematisk institutt og Skolelaboratoriet er hovedaktører, mens andre institutt blir involvert i ulike deler av aktiviteten. I tillegg har Institutt for fysikk og teknologi to emner innen risikoanalyse og HMS-arbeid. MOF sin portefølje innen etter- og videreutdanning kan grovt sett inndeles i tre: Erfaringsbaserte master i helseledelse, spesialistutdanningen i odontologi, samt spesialist- og etterutdanning av leger i samarbeid med legeforeningen.

Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi er rettet mot å gi ledere i helsesektoren et kompetanseløft, og er i den forstand i harmoni med delmål B av universitetets EVU-strategi. Dette faglige tilbudet blir nå styrket med et kurs innen helse-IKT. Dette skjer i samarbeid med en rekke aktører innen IKT-feltet i helsesektoren. Ingen av MOF sine programtilbud er undervisningsfag i skolen.

PS har de siste årene arbeidet systematisk for å bygge opp og vedlikeholde en attraktiv EVU-portefølje. Fakultetet opprettet høsten 2014 en administrativ prosjektstilling for å tilrettelegge for økt satsing på EVU. Satsingen tar utgangspunkt i Handlingsplan 2015-2017 Etter- og videreutdanning ved Universitetet i Bergen som foreslår en styrking av UiBs EVU-portefølje i forhold til ulike satsingsområder. For å synliggjøre fakultetets EVU - tilbud er det utarbeidet en rullerende 2-årsplan for EVU-kurs fra 2015 og utover. EVU-planen skal revideres og oppdateres i KUE to ganger pr år og danner grunnlag for fakultetets innmelding av kurstilbud til UIB sentralt. Fakultetet har ikke hatt noen økning i antall etter- og videreutdanningstilbud i 2016, men det har kommet mange søkere til de studiene som fakultetet har utlyst. Det er blitt satt i gang flere satsinger på digitalisering av EVU-tilbudene ved fakultet.

SV-fakultetet følger godt opp Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017. I to omganger har fakultetet lyst ut strategiske midler til satsing på etter- og videreutdanning, noe som foreløpig har resultert i at to fagmiljø har konkrete planer om å utvikle nye tilbud. Institutt for sosialantropologi har utviklet et emne med tittelen «Flerkulturell forståelse og kommunikasjon» med planlagt oppstart vår 2018. Sosiologisk institutt planlegger et kurs med oppstart høst 2018 som også vil være rettet mot mennesker som i deres daglige virke har med innvandrere å gjøre. Institutt for sammenliknende politikk vil tilby et nytt kurs fra høsten 2017 med tittelen «Organisering for samfunnssikkerhet og krisehåndtering. Terrorisme og terrorbekjempelse». Institutt for administrasjon- og organisasjonsvitenskap et utviklingsprosjekt i sine tilbud innen Teknologiledelse og Forvaltningspolitikk, med utvikling av nettbaserte, audio-visuelle ressurser til hver samling.

Høsten 2016 startet GA ved KMD et nytt videreutdanningstilbud, i Musikkterapi i eldreomsorg. Skolekorpsledelse er et annet videre-utdanningstilbud ved instituttet. Fagmiljøene i kunst og design har positive erfaringer med å åpne deler av det ordinære utdanningstilbudet med eksterne deltakere som ønsker fordypning og spisskompetanse innenfor spesifikke områder. Utviklingen har skjedd i samarbeid med eksterne partnere som Designregion Bergen og VISP, produksjon-enhet for visuell kunst. Erfaringene bør omsettes i videre utviklingsarbeid ved fakultetet. Sammen med den regionale klyngen DesignArena, NHH og tidligere Høgskolen i Bergen har tidligere KHiB etablert en videreutdanning i «Design Thinking – Strategic Design for Innovation». Samarbeidet om denne tverrfaglige og samlingsbaserte utdanningen for økonomer, teknologer og designere videreføres nå av Institutt for design.

Nye tilbud vurderes utviklet sammen med aktuelle partnere fortløpende, innenfor fakultetets gjeldende ressursrammer.

UiB ønsker å utvikle fremragende forsknings- og utdanningsmiljøer innen strategiske satsningsområder. Disse tre er energi- og klimaomstilling, marin, og globale samfunnsutfordringer.

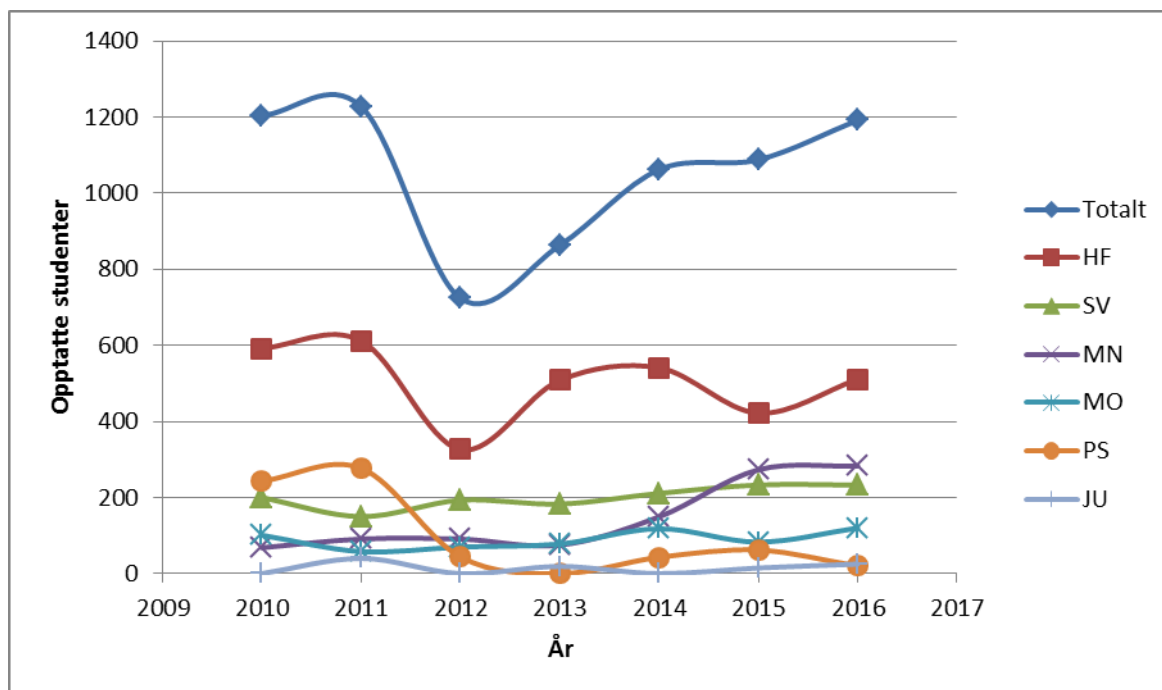
Dette fordrer også at EVU-tilbudet styrkes på disse profilområdene.

Tabell 5 Oversikt over hvilke innsatsområder som har vært i fakultetenes fokus i 2016.

Fakultet	Skole	Offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet	EVU innen strategiske profilområder	Videreutvikling av etterutdanningstilbudet
HF	✓	✓		✓
JU		✓		
KMD		✓		✓
MN	✓	✓		
MOF		✓		
PS				✓
SV				✓

Tabell 1 viser at det er kun Det humanistiske fakultet som har lagt en bred innsats for å følge opp handlingsplanen. Fakultetene må rette mer fokus mot arbeid rettet mot skole.

Totalt antall studenter som er tildelt studierett innen videreutdanning er økende (opptatte studenter), og HF har fortsatt flest emner og studenter. Antall opptatte har økt med 10 % totalt siden 2015, og av fakultetene kan MOF og HF vise til en vekst på henholdsvis 45 og 21 %.

Figur 3 Antall opptatte studenter per fakultet og totalt på institusjonsnivå.

Tabell 6 Antall emner - videreutdanning

	2013	2014	2015	2016
HF	46	43	40	44
JU	2	2	2	2
MN	22	15	16	26
MOF	6	49	49	49
PS	15	15	13	18
SV	14	14	13	14
Totalt	105	138	133	152

Tabell 6 viser stor grad av stabilitet i EVU-porteføljen på fakultetsnivå. Dette er ikke i tråd med UiBs ønske om å styrke EVU-tilbudet.

Internasjonalisering

Handlingsplanen for internasjonalisering angir innsatsområder for internasjonalisering i perioden 2016 -2022. Både fakultet og sentraladministrative avdelinger har fått ansvarsområder i handlingsplanen.

For å sikre oppmerksomhet og kjennskap til planen og samtidig sikre god innretning av støtten fakultetene får fra avdelingene, blir det gjennomført dialogmøter med fakultetenes ledergrupper i siste halvdel av januar. Det overordnende formål med internasjonalisering er at UiB skal være en solid aktør i den globale kunnskapsutviklingen. Planen følger målet om å styrke relasjoner med BRIKS landene, samt Canada, Japan og USA.

UiB foretok en egen delegasjonsreise til Brasil i april og deltok på KD sin offisielle delegasjon i september. UiB har oppnådd et tett samarbeid med Innovasjon Norge og SIU på dette området. Institusjonens deltakelse i ulike internasjonale nettverk er gjennomgått og UiB er særlig aktiv i forskernettverk som f.eks. WUN og CLACSO, samt i flere arbeidsgrupper i Coimbra gruppen.

Internasjonalisering som eget – strategisk – saksfelt blir tydelig ivaretatt, og ledet, på høyeste nivå i organisasjonen.

Det er viktig å videreføre SPIRE for å stimulere fagmiljøene til utvikling/styrking av langsiktig forsknings- og utdanningssamarbeid med partnere utenfor EU/Europa. Man må også legge bedre til rette for at fagmiljøene tar i bruk ressursene som finnes i de internasjonale nettverk, organisasjoner og sentre utenlands der UiB er medlem.

Effekten av globaliseringen av høyere utdanning og forskning forsterker pågående utvikling der det globale tyngdepunktet og fokus for internasjonal forskning, utdanning, innovasjon og samarbeid gradvis også vil omfatte nye, viktige og store land/regioner i Asia, Latin Amerika, Afrika og Australia/New Zealand/Stillehavsregionen. Denne endringen er relevant for universiteter over hele verden og vil kunne påvirke mønstre for mobilitet og partnerskap i de kommende ti-årene. Utviklingen stiller nye krav til UiB som et internasjonalt forskningsuniversitet, og i årene fremover vil det være et behov for å utvikle tette relasjoner med institusjoner i de fremvoksende verdensregionene.

Handlingsplanen setter en rekke ambisiøse mål. Andelen utreisende skal økes fra dagens 30 prosent til 40 prosent. For å nå dette målet må det sikres at alle studieprogram har en definert mulighet for utvekslingsopphold på minimum 3 måneder. En slik tilrettelegging er ett fokus i forbindelse med det pågående arbeidet med revidering av studieprogrammene ved UiB.

UiB skal tiltrekke seg de beste internasjonale studentene, særlig på masternivå og antall innreisende studenter skal økes med 20 prosent fra 2015-nivå. SA jobber med en evalueringsrapport som skal vurdere alle rekrutteringstiltakene som ble igangsatt i pilotprosjektet om internasjonal rekruttering for å rekruttere internasjonale mastersøkere i 2016. Tiltakene omfatter alt fra en kartlegging av målgruppen, til omlegging av nettsidene og produksjon av innhold til nettsidene og sosiale medier. I tillegg jobbes det med å bedre oppfølgingen av søkerne for å motvirke frafall. Målet er at dette arbeidet skal munne ut i en forpliktende tiltaksplan for internasjonal studentrekruttering i 2017.

Det juridiske fakultet har samarbeid med Kina har medført at Universitetsstyret har opprettet Norwegian China Law Centre. Senteret skal ha en nøkkelrolle når det gjelder koordinering av alle aktiviteter som Det juridiske fakultet har opp mot Kina. Disse aktivitetene dreier seg både om utdanning, forskning og samarbeid med næringsliv. Formålet med senteret er å fungere som en plattform for bedre forståelse for det kinesiske rettssystemet.

Kravet om obligatorisk engelskspråklig spesialemerne i mastergraden i rettsvitenskap for studentene som ikke reiser på utveksling trådte i kraft høsten 2016. Studentene rapporterer i de første emneevalueringene om økt oppnådd læringsutbytte der de emneansvarlige la til rette for samarbeid og informasjonsutveksling på tvers av studentgrupper/nasjonaliteter.

Tiltaket har bl.a. høstet positiv oppmerksomhet i Meld. St. 16 Kultur for kvalitet i høyere utdanning. Opplegget har også vakt positiv interesse blant flere av fakultetets internasjonale partnere. De ser verdien av tiltaket for studentene de sender på utveksling til UiB, og ser den positive effekten dette potensielt vil ha for studentene sine, selv om de kanskje ikke har mulighet til å innføre samme ordning for sine studenter lokalt.

Ubalanse mellom antall utreisende og innreisende studenter

Antall utvekslingsstudenter økte fra 2014 til 2016. Det var nedgang i antall utreisende studenter i perioden 2013 til 2015, men i 2016 gikk antall utreisende opp. Antall innreisende studenter har økt i perioden 2015 til 2016.

Ubalansen mellom inn- og utreisende er en utfordring, og det har ikke lyktes å få balanse i dette forholdet i 2016 heller.

På en annen side så var andelen kandidater med utenlandsopphold i 2016 på 30,6 %, marginalt høyere enn UiB sin målsetning på 30 %.

Tabell 7 Antall innreisende og utreisende studenter

2013		2014		2015		2016	
Inn-reisende	Ut-reisende	Inn-reisende	Ut-reisende	Inn-reisende	Ut-reisende	Inn-reisende	Ut-Reisende
958	758	931	684	1063	649	1188	741
Utteksling totalt		Utteksling totalt		Utteksling totalt		Utteksling totalt	
1716		1615		1712		1929	
Inn/Ut		Inn/Ut		Inn/Ut		Inn/Ut	
1,3		1,4		1,6		1,6	
Andel utreisende		Andel utreisende		Andel utreisende		Andel utreisende	
44 %		42 %		38 %		38 %	

Andel utreisende er gitt ved forholdet mellom utreisende og utveksling totalt.

Tverrfaglig satsning utdanning

I Det humanistiske fakultets strategiske plan 2016-2022, vedtatt 24.11.15, er en av de prioriterte oppgavene å gjennomgå studieprogramporteføljen ved fakultetet. Målet er å forvalte og videreutvikle et bredt og tverrfaglig studietilbud. I løpet av 2016 har fakultetet gjennomgått og revidert studieprogramporteføljen med sikte på bedre utnyttelse av fakultetets bredde. Dette arbeidet gjennomføres i prosjektet HF2018. I desember 2016 vedtok fakultetsstyret ny studieprogramportefølje ved HF. Porteføljen består nå av færre og større tverrfaglige studieprogram og det skal utvikles fellesemner både på tvers av fag og institutt.

Studieprogrammene og undervisningsressursene er utviklet med tanke på å fordele ressursene best mulig mellom programmene. Målet om å sikre fakultetet en langsiktig solid økonomi, sørge for gode vilkår for forskere og undervisere, samt å ivareta de små fagene ved fakultetet vil bidra til økt studiekvalitet. Hvordan studiekvalitet kan ivaretas og videreutvikles som en del av prosjektet er et gjennomgående tema i HF2018.

Det juridiske fakultet er i gang med å utvikle en handlingsplan for utdanning som skal være ut 2019, og tiltak for å forbedre områdene over vil bli tatt inn i planen. I tillegg vil studentaktiv forskning,

forskningsbasert undervisning, tverrfaglighet og praksis være sentrale stikkord for planer for utdanningen de neste par årene.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har opprettet flere studieprogram i forbindelse med økt satsing innen tverrfaglighet, teknologi og marin forskning og utdanning. Men samtidig varsler fakultetet om at det tverrfakultære bachelorprogrammet i miljø- og ressursfag omgjøres til en studieretning under bachelorprogram i biologi.

Det har tidligere blitt meldt om faglige og administrative utfordringer knyttet til drift av tverrfaglige studier. Det er derfor positivt at Det humanistiske fakultet har fokus på tverrfaglighet i sin strategiske plan, og at Det juridiske fakultet er i gang med å utvikle en handlingsplan for utdanning hvor også tverrfaglighet står sentralt.

Videre arbeid med studieprogrammer

Programevalueringer og revisjonsarbeidet i studieprogrammene

Forankret i UiBs Utdanningsutvalg, satte UiB i 2016 også i gang en omfattende revisjon av samtlige studieprogram og emner. Prosessen skal være fullført i 2017, så studenter kan tas opp til de reviderte programmene høsten 2018. Fakultetene har selv initiert prosesser organisert etter noe ulike modeller og med noe ulike stimulerings- og støttetiltak. Både SA og det universitetspedagogiske miljøet har bidradd på forespørsel.

I Det humanistiske fakultets strategiske plan 2016-2022, vedtatt 24.11.15, er en av de prioriterte oppgavene å gjennomgå studieprogramporteføljen ved fakultetet. Målet er å forvalte og videreutvikle et bredt og tverrfaglig studietilbud. I løpet av 2016 har fakultetet gjennomgått og revidert studieprogramporteføljen med sikte på bedre utnyttelse av fakultetets bredde. Dette arbeidet gjennomføres i prosjektet HF2018. I desember 2016 vedtok fakultetsstyret ny studieprogramportefølje ved HF. Porteføljen består nå av færre og større tverrfaglige studieprogram og det skal utvikles fellesemner både på tvers av fag og institutt. Studieprogrammene og undervisningsressursene er utviklet med tanke på å fordele ressursene best mulig mellom programmene. Målet om å sikre fakultetet en langsiktig solid økonomi, sørge for gode vilkår for forskere og undervisere, samt å ivareta de små fagene ved fakultetet vil bidra til økt studiekvalitet. Hvordan studiekvalitet kan ivaretas og videreutvikles som en del av prosjektet er et gjennomgående tema i HF2018.

Ved Det juridiske fakultet ble masterprogrammet i rettsvitenskap sist evaluert i 2013. For en eventuell større evaluering og/eller omlegging avventes oppfølging av utredninger av nytt studieprogram. Fra høsten 2016 har fakultetet fått samlet emneevalueringene fra de senere årene og de fleste er nå tilgjengelig i Kvalitetsbasen. Fakultetet anser at emnebeskrivelsene og programbeskrivelsen i all hovedsak oppfyller UiBs og NOKUTs krav, men vil likevel fortsette med å bygge ut beskrivelsene med ytterligere klargjøring av de indre sammenhengene i og mellom emner og mellom emner og program.

Studiestyret ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har i 2016 behandlet evalueringsrapporter for åtte studieprogram (4 bachelor, 3 master, lektor). Våren 2017 skal det behandles 13 programevalueringer (5 bachelor, 8 master).

Fakultetet arrangerte et kick-off seminar som oppstart for revisjonsarbeidet, og oppnevnte kontaktpersoner på instituttene. En Wiki-side med samlet informasjon og verktøy til revisjonsarbeidet er opprettet. Her ble også første utkast av et stort antall reviderte emne- og

programbeskrivelser lagt ut. Videre er det blitt arrangert et seminar om muligheter for emneevaluering i Mitt UiB, en workshop om læringsutbytte og et miniseminar om mappeevaluering.

Ved MOF har man valgt å gjennomføre programrevisjonen som en todelt prosess. Programutvalgene har fra oktober til februar revidert alle programbeskrivelsene ved fakultetet, og i tillegg fått oppgaven med å se på emnesammensetningen innad i programmene og identifisere emner som har et særlig behov for revisjon. Arbeidet ble oppsummert på fakultetets programutvalgsseminar 9. februar.

I slutten av februar startet arbeidet med revisjon av emner, og denne delen av revisjonsprosessen er det instituttene som er ansvarlig for. Dette arbeidet vil fortsette i vårsemesteret 2017.

Programutvalgene vil fortsatt være delaktige i arbeidet, som dialogpartnere for instituttene.

Fakultetet har satt av midler til f.eks seminarer og annen støtteaktivitet rundt revisjonsarbeidet.

I plan vedtatt i Kvalitetsutvalget for undervisning og evaluering (KUE) ved Det psykologiske fakultet ble det satt opp programevaluering av profesjonsstudiet i psykologi og praktisk pedagogisk utdanning i 2015. Siden evaluering av masterprogrammene ble utsatt til 2015 ble evaluering av profesjonsstudiet i psykologi og PPU ble gjennomført i 2016.

Fakultetet har utarbeidet notatet Deltakende evaluering som er fakultetets gjennomgående praksis for evaluering. Arbeidet med emnevask av alle emner er en pågående prosess og et pedagogisk utviklingsarbeid som også er knyttet til program- og emneevaluering. Fakultetet har det siste året hatt fokus på å legge inn ulike evalueringer/rapporter da dette tidligere ikke har vært godt nok gjennomført.

Revisjonsarbeidet ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet blir fulgt opp i henhold til planene. Fagmiljøene har blitt bedt om å se på sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelsene, vurderingsformene som skal måle om utbyttet er oppnådd, og undervisningsformene som skal føre fram til dette læringsutbyttet for å få til en styrket sammenheng mellom disse. Alle fagmiljø har levert et førsteutkast til reviderte studieplaner på programnivå og har fått tilbakemelding på disse. Studietilbudet på emnenivå går nå gjennom for å finne eventuelle områder der kvaliteten kan videreutvikles. I denne sammenheng melder blant annet Institutt for sammenliknende politikk at rundt to tredeler av emnene i bachelorprogrammet i sammenliknende politikk vil ha andre vurderingsformer enn skoleeksamen. Fakultetet venter at alle fagmiljø leverer inn sine reviderte tekster til 15. mai, og fakultetet vil godkjenne og oppdatere disse fortløpende.

I samarbeid med Studieadministrativ avdeling har GA og KHiB planlagt en felles revisjonsprosess for studieprogrammene ved KMD. Arbeidet er påbegynt i 2017, med tilslutning fra interimsfakultetsstyret. En slik prosess skulle ha startet både ved KHiB og GA høsten 2016, men ble utsatt for at KMD og fagmiljøene skulle kunne samarbeide med utgangspunkt i de faglige ambisjonene fakultetet er tuftet på. Arbeidet er prosjektorganisert. Programstyrene er fagnære arbeidsgrupper og fakultetets utdanningsutvalg er styringsgruppe. Siktemålet er at fakultetsstyret skal vedta reviderte studieplaner i oktober.

I 2016 har GA hatt særlig fokus på utvikling og kvalitetssikring av studieadministrative rutiner. Dette har vært gjort med tydelig ledelse og tett oppfølging rundt utvikling av årshjul og det å finne formålstjenlige måter å fordele arbeidet på. Etablering av felles studieadministrativ praksis knyttet

til opptak, undervisning og vurdering er en sentral målsetting, som også blir belyst i arbeidet med å revidere studieprogrammene.

Styrking av den pedagogiske dimensjonen i digitalisering, og videreutvikling og spredning av digitale undervisnings- og vurderingsformer

Arbeidet med videreutvikling av undervisernes pedagogiske kompetanse har vært mangefasettert, og det har vært satt i gang tiltak på ulike områder. Ovennevnte kvalitetsutviklingsarbeid knyttet til oppretting av nye studier er ett, det igangsatte revisjonsarbeidet er et annet. Videre har det vært holdt flere seminarer for Utdanningsutvalget (UU) der målgruppen i tillegg til UU-medlemmene (inklusiv studentrepresentantene) har innbefattet nøkkelpersoner for institusjonens utdanning og undervisning. Disse har vært studieprogramledere, lederne av fakultetenes studieseksjoner, universitetspedagogene, administrativt personell knyttet til UiBs store digitale satsing, DigUiB, og med særlig vekt på MittUiB (Canvas), UiBs nye læringsplattform.

Disse seminarene var én del av UiBs prioritering av vektlegging av utdanningsledelse og kvalitet i utdanning, og sentrale tema i begge seminarene var varierte vurderingsformer og deres egnethet til å vurdere ulike former for læringsutbytte. Det ble også fokusert på digitalisering av vurderingsformer. Viserektor for utdanning er sentral og tydelig ledelsesaktør og motivatør i slike sammenhenger, og visedekanene for utdanning spiller tilsvarende viktige roller ved sine fakulteter.

UiB innførte i 2016 en ny læringsplattform, Mitt UiB. Læringsstøttegruppen ved Studieadministrativ avdeling har gjennom hele året gitt UiBs fagmiljøer teknisk og faglig-administrativ brukerstøtte. I tillegg har gruppen i samarbeid med miljøet for universitetspedagogikk veiledet og holdt kurs i hvordan en kan bruke Mitt UiB på en faglig, didaktisk og pedagogisk god måte, tilpasset lokale forhold i fagmiljøet. Målet har vært å utvikle gode (digitale) arbeids-, undervisnings- og vurderingsformer, godt forankret i fagets egenart og i samsvar med rammer og retningslinjer nasjonalt og ved UiB.

Det universitetspedagogiske fagmiljøet ble i 2015 styrket med en professor og en førsteamanuensis som begge har kompetanse når det gjelder bruk av digitale verktøy og plattformer i undervisning, læring og vurdering. Fagmiljøet består nå av fem personer. UiBs arbeid med å styrke undervisernes kompetanse når det gjelder å utnytte fortrinnene med digitale verktøy og plattformer i sin tilrettelegging for læring, gjenspeiles tydelig i universitets-pedagogikkprogrammets kurstilbud, både i basisopplæringen i universitetspedagogikk og i kurstilbudet og veiledningsaktiviteten ellers.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultets arbeidsgruppe for digital undervisning og vurdering leverte sin rapport høsten 2016. Arbeidsgruppen har sett på hva som må på plass for å kunne tilby digital eksamen i matematiske og naturvitenskapelige fag, samt hvordan digitalisering av undervisning og vurdering må sees i sammenheng med studiekvalitet og helheten i studieprogrammer og emner. Arbeidsgruppen kommer med en rekke anbefalinger og forslag til tiltak som vil bli fulgt opp.

Den kontinuerlige innfasingen av ny studieplan for medisinstudiet har også i 2016 vært det største utdanningsprosjektet ved Det medisinsk-odontologiske fakultet. En viktig komponent i den nye planen er bruk av alternative undervisnings- og vurderingsformer. Teambasert læring (TBL) og ulike former for digital støtte til tradisjonell undervisning er en viktig del av den nye studieplanen. Det er i 2016 avholdt to piloter av stasjonsbasert klinisk eksamen (OSCE) for medisinstudiet, og dette arbeidet fortsetter i 2017. OSCE-eksamen har også vært avholdt for et emne i farmasistudiet, i samarbeid med Universitetet i Tromsø. Erfaringene er positive og ordningen vil bli videreført.

Ved Institutt for fremmedspråk på Det humanistiske fakultet har flere av fagene gjennomført digitaliseringsprosjekter; f.eks. innspilling av videoforelesninger («flipped classroom») som skaper rom for aktiv læring og en ny tilnærming til fagstoffet i møtet mellom student og underviser. Instituttet gjør et stort arbeid med å utvikle nye/alternative undervisningsformer. LLE ser også på muligheten for økt digitalisering, i dialog med Studieadministrativ avdeling, og undersøker muligheten for å få gjennomført PRISME-kursene i Inspira, noe som vil være både ressurs- og tidsbesparende. HF benytter også undervisningsplattformen Adobe Connect som fakultetet har gode erfaringer med, og som særlig nettspansk ved IF har god kompetanse på.

Det juridiske fakultet fortsetter sin digitale satsing og arbeidet med å heve utdanningskvaliteten blant annet gjennom bruk av flere digitale pedagogiske virkemidler. I januar 2017 arrangerte fakultetet et arbeidsseminar der alle de emneansvarlige på studiets første fire år deltok. Som oppstart til seminaret var det høsten 2016 to samlinger der de startet arbeidet med å ta i bruk flere digitale pedagogiske verktøy, utnytte funksjonene i eksisterende system og blant annet se på alternative vurderingsformer. Erfaringen herfra tilsier at fakultetet har mange positive og interesserte undervisere i staben, og at fakultetet derfor har et godt grunnlag for å ta i bruk flere digitale hjelpemidler for å få til god undervisning. Det er satt i gang innovative og gode undervisningsmetoder på flere emner allerede inneværende studieår, bl.a. ukentlige podcaster der studentene kan se fagpersoner og arbeidsgruppeledere diskutere aktuelle tema som har vært gjennomgått, og forberede seg på tema for påfølgende ukes undervisning.

Fakultetet har også fått tildelt midler gjennom Norgesuniversitetet for to prosjekter. Det ene prosjektet skal bidra til økt utdanningskvalitet gjennom å utvikle studentenes språklige bevissthet gjennom aktive læringsformer og god bruk av digital teknologi.

Det psykologiske fakultet har i 2016 økt sin deltakelse i DigUiB prosjektet, blant annet gjennom digital eksamen og videreføring av tiltaket DiG-lunsj, der digitale hjelpemidler i undervisningen presenteres for ansatte. Fakultetet har også hatt noe opplæring via Læringslab. Fakultetet har ligget i front for omleggingen til digital eksamen og elektroniske litteraturlister.

Samsvaret mellom undervisnings- og vurderingsformer, og læringsutbyttebeskrivelser

UiB fortsatte, videreutviklet og utvidet i 2016 prosedyrene og støtteapparatet for fakultetenes utvikling av nye studieprogram. Søknadssmal med veiledninger basert på NOKUTs tilsynsforskrift og standarder ble revidert. Ordningen med en komité for veiledning av fakultetene og deres fagmiljøer ble utvidet når det gjelder tidsbruk og tidsrammer. Komitéen fikk fem medlemmer mot to i 2015, og den var inne med vurdering og veiledning på flere stadier i programutviklingsprosessen. Komitéen besto av to visedekaner for utdanning, to universitetspedagoger og en seniorrådgiver fra Studieadministrativ avdeling. Underveis i prosessen ble det også holdt åpne informasjons- og veiledningsmøter.

Denne prosessen førte konkret til større synliggjøring av høy kvalitet i de nye programmene sett i forhold til NOKUTs Studietilsynsforskrift. Det gjelder sentrale punkter i studieplanene og emnebeskrivelsene som læringsutbyttebeskrivelsene og vurderings-, arbeids- og undervisningsformenes samsvar med dem; samfunnsrelevansen; praksiselementet; fagmiljøenes kompetanse, kapasitet og stabilitet, og i noen grad tilretteleggingen for utveksling.

I desember 2016 ble det holdt et seminar i aulaen for alle ved fakultetene og deres institutter som har en eller annen form for lederansvar knyttet til undervisning og studieprogram.

Disse seminarene var én del av UiBs prioritering av Vektlegging av utdanningsledelse og kvalitet i utdanning, og sentrale tema i begge seminarene var varierte vurderingsformer og deres egnethet til å vurdere ulike former for læringsutbytte.

I tillegg, fakultetene arbeider aktivt med samsvaret mellom undervisnings- og vurderingsformer, og læringsutbyttebeskrivelser i deres revisjonsarbeid med studieprogrammene.

Insentivmidler for kvalitet og gjennomføring i studiene

I 2016 ble det vedtatt at det skal etableres en ny insentivordning som følger strategiperioden 2017-2022. Insentivmidlene skal brukes til Utviklingstiltak innenfor kvalitet i studiene og gjennomstrømning. Retningslinjer for ordningen ble vedtatt på nyåret 2017. For 2017 er følgende følgende fokusområder lyst ut med frist 5. mai:

- Tiltak som bidrar til å øke studentgjennomstrømningen
- God sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelser og undervisnings- og vurderingsformer, inkludert praksis.
- Tiltak for god undervisning og vurdering ved hjelp av digitale verktøy.

Ugleprisen

Ugleprisen, som er UiBs interne pris for god utdanningskvalitet, har vært knyttet opp til budsjettposten til PEK-ordningen, og ble derfor ikke utlyst i 2016. Ugleprisen er i 2017 utlyst sammen med den nye insentivordningen, med frist 10. juni. Mottakeren av prisen blir nominert videre til den nasjonale utdanningskvalitetsprisen i regi av NOKUT som har frist 1. september.

Læringsmiljøet og arbeidet i læringsmiljøutvalget

Ifølge universitets- og høyskoleloven er institusjonene pålagt å etablere egne læringsmiljøutvalg (LMU). Utvalgene skal sikre at lovens bestemmelser i § 4-3 om studentenes læringsmiljø blir gjennomført.

I 2016 har LMU hatt fem møter og behandlet 51 saker. Møtene blir arrangert på fakultetene, og kombineres med befaring og dialogmøte med studenter og ansatte.

Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet ved UiB 2013-2015 gikk ut til sommeren 2015. Det er nå vedtatt en ny handlingsplan for perioden 2016-2019.

Studiestart og fadderuken har vært en viktig sak for LMU også i 2016. Utvalget har vedtatt tildelingen av midler til fadderarrangement, og kursopplegget for fadderne er videreutviklet i samarbeid med fadderkoordinator. Rapporteringen fra fadderarrangementene, som fikk tildelt støtte fra den sentrale potten, ble lagt fram for utvalget og godkjent.

Høsten 2015 ble det nedsatt en arbeidsgruppe og en styringsgruppe som skal følge opp arbeidet med å lage forslag til retningslinjer for konflikter som omfatter studenter samt å se på vern mot gjengjeldelser ved varsling for studentene. Etter forslag fra arbeidsgruppen vedtok LMU i 2016 to sett retningslinjer, ett for konflikter mellom studenter og ansatte, og ett for konflikter studenter imellom.

LMU vedtok også, i forlengelsen av arbeidet med de nevnte retningslinjene, å innføre et «Si fra»-system ved UiB, etter mønster av det systemet som finnes ved UiO. Dette skal sikre at studenter på en enkel og trygg måte kan si fra om forhold ved læringsmiljøet som både er positive og som bør bedres. I tillegg skal systemet kunne håndtere varsling om kritikkverdige forhold. Det er etablert en prosjektorganisasjon, og målsetningen er at systemet skal være i drift fra årsskiftet 2017/2018:

LMU har mottatt klager fra fem fakultet. De fleste av klagen gjelder det fysiske læringsmiljøet, der klager på luftkvaliteten og temperaturen er en gjenganger. I tillegg er LMU orientert om avviksmeldinger som omhandler studenter (HMS-avvikssystemet). Her dominerer stikk- og kuttskader i klinikk, og de mest berørte fakultetene har godt innarbeidede rutiner. Utvalget har også behandlet klager på at forelesere ikke møter opp til undervisning, sen endring av tidspunkt for obligatorisk undervisning og svikt i informasjonsrutiner. Klagen blir enten fulgt opp av fakultetene eller Eiendomsavdelingen.

Læringsmiljøprisen ble tildelt Knut Martin Tande og den faglige ledelsen ved Det juridiske fakultet. For Tandes vedkommende pekte LMU på hans sterke innsats for digitalisering, og de endringene det har ført til i læringsstruktur og –kultur. For den faglige ledelsen ble det særlig framhevet at fakultetet gjennom en årrekke har stått for en kraftfull, dynamisk og helhetlig tenkning

Det årlige fellesmøte mellom Arbeidsmiljøutvalget og Læringsmiljøutvalget ble arrangert 1. februar. Temaet for møtet var beredskapsarbeid, status og utfordringer.

For ytterligere informasjon om LMUs virksomhet vises det til årsrapporten for 2015-2016.

Opprettelse og nedleggelse av studieprogram

Fakultetene har ansvar for forvaltning av emneporteføljen, mens universitetsstyret har ansvar for programporteføljen. For studieprogrammene fastslår Kvalitetshandboka følgende prosedyre:

- ☐ Forslag til endring i programporteføljen fremmes i utdanningsmeldingen
- ☐ Utdanningsutvalget behandler søknadene om endring i programporteføljen etter fakultetenes tidsfrist.
- ☐ På bakgrunn av utdanningsutvalgets anbefalinger fatter universitetsstyret endelig vedtak om endring i programporteføljen.

Kravene til dokumentasjon og begrunnelser i søknader om oppretting av nye studier ble i år 2015 utvidet og skjerpet sammenliknet med tidligere år. Dette ble gjort for å styrke studiekvaliteten og for å være i samsvar med NOKUTs dokumentasjonskrav ved akkreditering av studier.

Kravene medførte mye arbeid for fakultetene og fagmiljøene. Søknadene var grundige og inneholdt mye verdifull informasjon og dokumentasjon, noe som ga et bedre beslutningsgrunnlag for oppretting enn tidligere. Samtidig ble det besluttet at enkelte innmeldte studieprogram ikke ble opprettet i 2016 grunnet mangler eller manglende avklaringer.

Følgende studier er planlagt opprettet i 2018

- Bachelorprogram i historie og kulturvitenskap (historie, kulturvitenskap)
- Bachelorprogram i kunsthistorie og klassiske språk (kunsthistorie, latin, gresk)
- Bachelorprogram i nordisk (nordisk språk og litteratur, norsk som andrespråk, norrøn filologi)
- Bachelorprogram i samtidskultur (digital kultur, teatervitenskap, moderne kunsthistorie)
- Masterprogram i historie og kulturvitenskap (historie, kulturvitenskap)
- Masterprogram i klassiske språk (gresk, latin)
- Masterprogram i nordisk (nordisk språk og litteratur, norrøn filologi)

Følgende studier er planlagt nedlagt i 2018

- Bachelorprogram i digital kultur
- Bachelorprogram i historie

- Bachelorprogram i klassisk filologi
- Bachelorprogram i kulturvitenskap
- Bachelorprogram i kunsthistorie
- bachelorprogram i miljø- og ressursfag.
- Bachelorprogram i nordisk språk og litteratur
- Bachelorprogram i norrøn filologi
- Bachelorprogram i norsk som andrespråk
- Bachelorprogram i teatervitenskap
- Masterprogram i arabisk
- Masterprogram i gresk
- Masterprogram i helsevitenskap
- Masterprogram i historie
- Masterprogram i kulturvitenskap
- Masterprogram i latin
- Masterprogram i nordisk språk og litteratur
- Masterprogram i norrøn filologi
- Master's Programme in Anthropology of Development

Oppsummering og prioriteringer 2017-2018

Det overordnede prinsippet for utdanningene ved Universitetet i Bergen er å tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning med høy faglig kvalitet.

Utdanningsmeldingen 2016 etterlyste konkretisering av fakultetenes iverksatte tiltak på områder som gjennomføring, mentorordning og studieprogramevalueringer. Dette blant annet fordi det nye finansieringssystemet ikke bare fordrer fokus på økt studiepoengproduksjon, men også inneholder en indikator for kandidatproduksjon. Også UiBs strategiplan legger vekt på gjennomføring, og innen 2022 skal andelen som gjennomfører bachelorprogrammene ha økt. På mastergrad skal den ha økt til 80 prosent. Et annet mål i strategiplanen er å tiltrekke de mest motiverte studentene, og å rekruttere spesielt talentfulle forskere tidlig i karriereløpet, ved å sikre at det er god sammenheng og progresjon mellom bachelor-, master- og ph.d.-graden.

Det samme gjelder internasjonalisering. UiBs strategiplan har som mål at innen 2022 så skal minst 40 prosent av kandidatene ha et utvekslingsopphold som en del av graden sin. Videre har UiB satt som mål å være ledende på nye og innovative digitale lærings- og formidlingsformer, samt å styrke tverrfaglighet.

Gjennomføringen ved UiB viser samlet sett hverken tegn til forbedring eller forverring. For å øke den årlige kandidatproduksjonen på bachelornivå, må gjennomføringen opp, noe som betyr redusert frafall og en økning av studiepoengproduksjonen.

Årets utdanningsmeldinger viser at fakultetene velger ulike tiltak for å heve kvaliteten, redusere frafall, og å øke gjennomføringen og kandidatproduksjonen. Deling av «studentnære» tiltak bør prioriteres for å tilrettelegge for gjensidig læring i perioden 2017/18.

Ephorte:2017/1405

**Sak 26/17 Handlingsplan for kvalitet i utdanningene,
utkast fra arbeidsgruppe**

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Vedtakssak

Notat

Til: Universitetets Utdanningsutvalg
Fra: Studieadministrativ avdeling
Møte: 24. mai 2016

ephorte:2017/1405

Bakgrunn

Denne saken er en oppfølging av UU-sak 5/17. Med utgangspunkt i den omfattende prosessen for å styrke utdanningskvaliteten i norsk høyere utdanning vedtok universitetsstyret (Sak 24/17), i samsvar med UUs vedtak, å starte arbeidet med handlingsplanen. Arbeidsgruppen, som har utarbeidet forslag til handlingsplan, har hatt følgende mandat:

«Arbeidsgruppen får i oppgave å utarbeide en handlingsplan som har som overordnet målsetting å styrke arbeidet med kvalitet i utdanningene ved UiB. Tiltakene skissert i UiBs strategi, Stortingsmelding om kvalitet i utdanning, inklusive behov for omstillingsfokus i studieprogrammene, og tiltak og signaler gitt i ny UH-lov med forskrifter skal være førende for arbeidsgruppens arbeid.»

Fristen for arbeidsgruppen for å levere sitt utkast til en slik handlingsplan ble satt til 12. mai.

I universitetsstyremøtet 27. april ble det gitt en muntlig «løypemelding» om arbeidet med handlingsplanen i tilknytning til U-sak 24/17.

Arbeidsgruppen har bestått av:

- Vigdis Vandvik (bioCEED), leder
- Bjørnar Borvik (JUS)
- Yael Harlap (Uniped)
- Knut Hidle (SV)
- Kari Bjørge Johnsen (KMD)
- Håkon Randgaard Mikalsen (student)
- Svein-Martin Stenseth (student)
- Barbara Wasson, (SLATE/ infomedia)
- Toril Eikaas Eide, (SA)
- Oddfrid Førland (bioCEED), sekretær

Arbeidsgruppen har hatt tre møter. I tillegg har det vært jobbet med planen i mindre ad hoc-grupper og vært gitt tilbakemeldinger digitalt.

Handlingsplanen

Arbeidsgruppen leverte 12. mai planen *Kvalitet i utdanning*, som er vedlagt her.

Planen har fire innsatsområder:

- A. UiBs studieprogram skal ha høy kvalitet, være relevante og forskningsbaserte.
- B. Studenter og ansatte som aktive og likeverdige deltakere i læringsfellesskap.
- C. Utdanningsledelse
- D. Gode system og infrastruktur

Forslag til

vedtak:

Utdanningsutvalget foreslår for universitetsstyret at det vedtar den foreliggende handlingsplanen – med de endringer som kom fram i møtet.

Ephorte: 2016/11726

**Sak 27/17 Tildeling av insentivmidler for
utdanningskvalitet**

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Vedtakssak

Notat**Til: Universitetets utdanningsutvalg****Fra: Studieadministrativ avdeling****Møte: 24. mai 2017**

Ephorte: 2016/11726

Bakgrunn

Utdanningsutvalget vedtok i november 2016 retningslinjer for en ny insentivordning for studiekvalitet, til avløsning for PEK, som var i drift fra 1996 til 2015, jf. sak 63/16. Viktige betraktninger som lå til grunn for vedtaket, var at det trengs en klarere spissing når det gjelder hvilke temaer og områder som skal prioriteres, samt at søkerne må kunne redegjøre bedre for hvordan tiltaket bidrar til kvalitetsheving. Viktige mål med insentivordningen er å fremme prosjekter som er nyskapende, i tråd med UiBs strategiske satsinger eller som bidrar til å nå nasjonal mål for studiekvalitet og gjennomføring.

For 2017 ble det satt av 1,5 millioner kroner. Midlene ble lyst ut i brev av 24.02.2017, og innen fristen kom det inn 15 søknader.

Søknadene og søknadsbehandlingen

Her er en kort tabellarisk oversikt over søknadene:

Nr.	Fakultet	Prosjekt	Sum
1	HF	Aktivitet og teknisk støtte i Humanistisk Forskningslaboratorium	105.000,-
2	HF	Digitalisering av undervisningsmaterieell: Italiensk litteratur	33.000,-
3	HF	Digitale undervisningsformer og styrking av SAK-samarbeidet for franskfaget	133.000,-
4	HF	Digitalisering, kvalitet og variasjon i undervisningen: RUS112	63.360,-
5	HF	Frivillige studentkursjoner ved AHKR	50.000,-
6	HF	Kursopplegg for filosofistudenter ved Det norske institutt i Athen	100.000,-
7	HF	Språkstudenter i arbeidspraksis: <i>Languages at work – Prototype Course with Workplace Practice for Students of Foreign Languages</i>	260.317,-
8	HF	Tilhørighet i studiene ved AHKR	50.000,-
9	HF	Yrkesrelevans ved AHKR	100.000,-
10	MN	Etablering av meritteringsordningen «Excellent teaching practitioner/Fremragende underviser (ETP/Fund)» ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	220 000,-
11	SV	Videreutvikling av seminarene GEO 100	16 000
12	SV	Støtte til gjesteforelesere og feltkurs i emnet SANT285 The Anthropology of Oil	35 000
13	SV	Utforskning av kunstig intelligens-verktøy i	217 200

		undervisninga i Media City Bergen	
14	PSY	Bruken av case i lærarutdanninga	470 000,-
15	PSY	Digital kompetanse i høgare utdanning	595 000,-
			2 447 877,-

Nummereringen gir ikke uttrykk for noen prioritering, men er kun laget for oversiktens skyld.

Det er oppnevnt en komité skal gå gjennom søknadene og gi anbefaling om tildeling. Komitéen består av viserektor for utdanning, to visedekaner for utdanning og en student. I 2017 er disse medlemmer av komitéen:

- Oddrun Samdal, viserektor
- Arne Tjølsen, visedekan, Det medisinsk-odontologiske fakultet
- Harald Walderhaug, visedekan, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
- Xxxxxx, student

Komitéens tilråding

[Komitéen skal ha sitt møte den 19.05., og saken vil bli oppdatert med tilråding fra den når møtet har vært holdt.]

Vurdering

[Oppdateres]

11.05.17 PEH

**Sak 28/17 Fysisk læringsmiljø- oppretting av
arbeidsgruppe**

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Vedtakssak

Notat

Til: Universitetets Utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 24. mai 2017

ephorte: 2017/6062

Bakgrunn

Kunnskapsdepartementet har de siste årene stilt strengere krav til utdanningsinstitusjonenes planer for utvikling og effektiv bruk av campus og bygg. I 2014 utarbeidet KD en langtidsplan for forskning og høyere utdanning, Stortingsmelding 7 (2014-2015). For å kunne bidra til målene i planen blir det lagt vekt på at høyere utdanningsinstitusjoner kan oppfylle sine kjerneoppgaver og tilpasse utdanning og forskning etter nye behov i samfunnet. I planen blir det understreket at «*Moderne og funksjonelle bygg med tidsriktig utstyr er vesentlig for å løse fremtidens utfordringer og for verdiskapning i Norge. Gode bygg er også avgjørende for fremragende kvalitet både i forskningen og utdanningen.*» Videre fremheves det at «*Utviklingen i samfunnet, ny teknologi og nye utfordringer fører til endringer i læringsformer og forskningsmetodikk som krever nye eller oppgraderte undervisningslokaler, laboratorier og vitenskapelig utstyr.*»

I Stortingsmelding 18 (2014-2015): Konsentrasjon for kvalitet, strukturreform i universitets- og høyskolesektoren omtales også betydningen av bygg og infrastruktur. I meldingen står det at «*Departementet har økt oppmerksomheten om og kravene til arealeffektivisering og nytenkning i bruk av infrastruktur og bygg, og vil fortsette med dette.*»

I strategien for UiB 2016-2022 «Hav, liv, samfunn» er infrastruktur, bygninger og campusutvikling viktige virkemidler for å oppnå et attraktivt læringsmiljø. Ifølge strategien skal særlig undervisningsrom og studiearealer av god kvalitet prioriteres. Universitetsstyret har vedtatt at det skulle utarbeides en masterplan for utvikling av eiendomsmassen ved UiB i møte 01.05.16. Planen knyttes opp mot et brev fra Kunnskapsdepartementet av 29.09.15, der de ber institusjoner i universitets- og høyskolesektoren utarbeide overordnede planer for utvikling av bygningsmassen og campuser.

En styringsgruppe har fått i oppgave å lede arbeidet med masterplanen for UiB, mens en arbeidsgruppe skal utarbeide den. Arbeidet har fått følgende mandat:

Masterplanen skal være et overordnet styringsdokument med tydelige føringer for universitetets eiendomsutvikling på kort (2016 – 2022), mellomlang (2022 – 2030) og lang sikt (2030 – 2040).

Planen skal være basert på de føringer som fremgår av Universitetet i Bergen sin strategi for perioden 2016 – 2022.

Planen skal være basert på de krav som er satt av Kunnskapsdepartementet.

Planen skal vise fremtidige arealbehov og nødvendige nybygg.

Planen skal gi en status på behov for vedlikehold og oppgradering av universitetets eiendomsmasse og peke på løsninger for å dette. Den skal vise mulige finansieringsløsninger og hvilke effekter som kan oppnås ved arealeffektivisering, der det er mulig.

Viktigheten av et godt læringsmiljø er også nevnt i Meld.St.16 (2016–2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning. Der blir det lagt vekt på at *«hensiktsmessige og gode bygg er et viktig virkemiddel for å oppnå kvalitet i forskning og høyere utdanning. Det sosiale miljøet og de estetiske og fysiske utformingene av bygg er viktige for studentenes trivsel og forutsetninger for læring. Måten byggene utformes og brukes på, har stor betydning for hvilke læringsformer og samhandlingsmønstre som utvikler seg. Dette gjelder både innad i hvert enkelt bygg og hvordan byggene er samlet i en større campus.»*

Ved UiB utgjør *Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet ved Universitetet i Bergen 2016-2019* et viktig virkemiddel for å forbedre læringsmiljøet ved institusjonen. Den konkretiserer hvilke tiltak som skal gjennomføres for å styrke læringsmiljøet fysisk, psykososialt og pedagogisk. Å etablere gode og fleksible arbeidsplasser og å ta i bruk mer varierte undervisnings- og vurderingsformer er eksempel på viktige tiltak for å oppnå et godt læringsmiljø. Universell utforming av både bygningsmassen og undervisning er en forutsetning for å skape et tilgjengelig universitet med gode rammer for læring.

Moderne læringsmiljø

Et godt læringsmiljø er avgjørende for at studentene skal oppnå ønsket og forventet læringsutbytte. Høy kvalitet i høyere utdanning er tett forbundet med nødvendigheten av å sette studenten, studentens læring og studentens behov i sentrum. Læring er først og fremst en sosial aktivitet og studenten lærer gjennom å være aktiv, diskutere og ved å øve på det de skal lære seg. Undervisernes rolle endres fra å være ekspert som formidler til å være en veileder som stimulerer, legger til rette for og støtter studenten i læringsarbeidet. Samarbeid studentene imellom i både formelle og uformelle sammenhenger er en vesentlig del av dette.

Nye læringsformer og ny teknologi setter nye krav til det fysiske læringsmiljøet. Moderne og funksjonelle bygg er en forutsetning for å møte denne utfordringen. I et moderne læringsmiljø er det behov for et mobilt inventar i undervisningslokalene som kan varieres i tråd med kravet om nye undervisningsformer. Velegnede lokaler er en forutsetning for å få til mye og godt samarbeid og samhandling studentene imellom. Den fysiske utformingen av auditorier kjennetegnes i dag av statiske løsninger, med lite rom for fleksibilitet, og er dårlig egnet til dette formålet. Selv dagens seminarrom er lite velegnet for arbeid i grupper. Det er behov for mange, fleksible rom med flatt gulv og bord og stoler som er lette å flytte og som gjør det enkelt å lage grupper av ulik størrelse, for å understøtte underviserens rolle som veileder og fasilitator. Støydempende materialer er vesentlig i slike rom. Muligheter for å dele av rommene i mindre rom der studentgrupper kan arbeide mer uforstyrret, er også ønskelig, dersom en da ikke har mange mindre rom i nærheten av hverandre slik at underviseren lett kan gå mellom dem. Dette innebærer en annen fordeling mellom ulike arealtyper enn den vi ser i dag.

Rommene må dessuten ha rikelig med tilgang på stikkontakter for oppkopling av digitale enheter av ulike slag, og i de fleksible rommene er det nødvendig med tilgang på flere skjermer. I en tid hvor så mye foregår digitalt, er det også nødvendig med god wifi-tilgang over alt ved institusjonen.

Også i laboratoriene, der læring skjer gjennom eksperimenter og studentene får praktisk erfaring med emnet sitt, stiller det teknologiske utstyret høyere krav til infrastruktur enn tidligere.

I tillegg til undervisningsrommene blir uformelle møteplasser som for eksempel kaffebarer, kantiner og gangarealer i mye større grad enn tidligere benyttet som arenaer for samarbeid og selvstudier. Den fysiske utformingen av disse arealene må legges til rette for den nye bruken med sofagrupper, mobile bord og stoler, tilgang til stikkontakter og med støydemping. Tilgang til minikjøkken med vannkokere og eller mikrobølgeovn er også en del av denne infrastrukturen.

Å skape et miljø og en campus der studentene blir værende hele dagen, og legge til rette for en allsidig bruk av formelle og uformelle læringsarenaer er sentralt i et moderne læringsmiljø. Dette vil blant annet kreve utvidete åpningstider på kafeer og kantiner og oppbevaringsmuligheter for personlige eiendeler.

Universitetsbiblioteket (UB) har kommet langt i å legge om lokalene og virksomheten sin på bakgrunn av ny teknologi og nye læringsformer. Bruken av digitale ressurser har økt og arealer er blitt tilrettelagt for fleksible arbeidsplasser, læring i grupper, for formidlingsvirksomhet og nye tjenester, noe som bidrar til økt studiekvalitet. Parallelt med at plass blir frigjort på grunn av digitalisering av samlingene, etableres moderne læringssentre med fleksible arbeidsplasser ved alle filialene til Universitetsbiblioteket.

Arbeidsgruppe

Arbeidsgruppen har følgende sammensetning:

Ivar Nordmo, leder av arbeidsgruppen (Uped)
Edvin Schei, Institutt for global helse og samfunnsmedisin
Ove Botnevik (EIA)
Maria-Carme Torras Calvo (Universitetsbiblioteket)
Henriette Vågen Aase (Studentrepresentant)
Natalie Johnsen (Studentrepresentant)
Cecilie Boge (SA), sekretær

Mandat

Arbeidsgruppen får følgende mandat for arbeidet:

- å utarbeide forslag til hvordan eksisterende læringsarenaer best kan utnyttes, med hensyn til fleksibilitet og funksjonalitet
- foreslå hva som bør vektlegges når det gjelder utforming av fysisk læringsmiljø ved rehabilitering av bygg og i nybygg
- å definere hvilke områder som er viktigst å prioritere, og med utgangspunkt i disse foreslå noen pilotprosjekter, der evaluering også skal inngå

Krav fra Kunnskapsdepartementet, tiltakene skissert i Strategien og masterplanen for utvikling av eiendomsmassen ved UiB skal være førende for arbeidsgruppens arbeid.

Arbeidsgruppen skal orientere om arbeidet i løpet av høstsemesteret 2017, og levere en rapport i løpet av vårsemesteret 2018.

Forslag til

vedtak

Utdanningsutvalget vedtar å opprette en arbeidsgruppe med foreslått mandat og sammensetning.

Ephorte: 2013/3184

**Sak 29/17 Innovasjon og entreprenørskap- oppretting
av arbeidsgruppe**

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Vedtakssak

Notat

Til: Universitetets Utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 24. mai 2017

ephorte: 2013/3184

Bakgrunn

Utdanningsinstitusjoner har en nøkkelrolle for å skape økt innovasjon og entreprenørskap i samfunnet. Universitetet i Bergens og de andre utdanningsinstitusjonenes viktigste bidrag er høykompetent og relevant arbeidskraft for næringslivet. I tillegg er det viktig at universitetene jobber for at studentene selv blir mer innovative og bedre på entreprenørskap. Det er tidligere foretatt noen kartlegginger mellom utdanningsinstitusjoner i Bergen for å få oversikt over hvilke relevante emner som tilbys. Universitetet i Bergen har per dags dato ikke et tverrfaglig emne som er laget for å gi våre studenter bedre forutsetninger for å drive med innovasjon og entreprenørskap. Dette bør etableres på både bachelor- og masternivå. Det er heller ikke blitt sett nærmere på hva studentene på forskjellige fagområder vil trenge for å omsette sin høyre faglige kompetanse i nettopp innovasjon og entreprenørskap.

Det opprettes derfor en egen arbeidsgruppe som skal se nærmere på dette.

Mandatet til arbeidsgruppen blir:

- Se nærmere på hvilket behov studenter fra forskjellige fagmiljø på Universitetet i Bergen har for å i større grad kunne omsette sin kunnskap til innovasjon og entreprenørskap.
- Vurdere innholdet i et tverrfaglig emne på både bachelor- og masternivå som skal gjøre studentene bedre rustet og mer motivert for innovasjon og entreprenørskap.
- Tilrettelegge for etableringen av et tverrfaglig emne i innovasjon og entreprenørskap både på bachelornivå og på masternivå.

Forslag til sammensetning av arbeidsgruppe:

Hans Eivind Holmedal, BTO

Tarje Iversen Wanvik, Institutt for geografi

Representant fra HF, avklares til møte

Representant fra MN, avklares til møte

Steve Contreras, student fra Start UiB

Student fra studentdemokratiet, avklares til møte

Sekretær: Per-Arne Larsen, Studieadministrativ avdeling

Forslag til

vedtak

Utdanningsutvalget vedtar å opprette en arbeidsgruppe med foreslått mandat og sammensetning.

Ephorte: 2017/1401

**Sak 30/17 Oppfølging av akademisk skrivestøtte ved
UiB**

Notat fra Universitetsbiblioteket

Vedtakssak

Notat

Til: Universitetets Utdanningsutvalg

Fra: Universitetsbiblioteket

Møte: 24. mai 2017

ephorte: 2017/1401

Bakgrunn

Skriving er en grunnleggende akademisk ferdighet som fasiliteter kritisk tenkning, læring, dialog og formidling. Samtidig er skrijving en ferdighet som studenten må lære og utvikle gjennom hele studieløpet, for å bli del av det faglige fellesskapet. Skriftlige formidlingsevner må også utvikles som en overførbar ferdighet som forbereder studentene på et arbeidsliv utenfor akademien.

I UiBs plan for oppfølging av Strategi 2016-2022 (universitetsstyresak 30/16) er videreutvikling av læringssentre med bibliotek- og skrivesentertjenester en planlagt aktivitet som skal bidra til et attraktivt læringsmiljø. Som oppfølging av Utdanningsutvalgets sak 11/17 har Universitetsbiblioteket drøftet utvikling av skrivestøttetjenester ved UiB med alle prodekanene for undervisning ved fakultetene. Formålet har vært å undersøke om det er interesse og mulighet for å sette i gang et tiltak mellom fakultetene, UB og SA som ser på behov og muligheter for å samarbeide om utvikling av skrivestøttetjenester ved UiB. En oppsummering av samtalene er lagt ved som vedlegg 1.

På bakgrunn av samtalene kan man framheve følgende punkt for det videre arbeidet med akademisk skrive støtte ved UiB:

- Det er viktig å integrere akademisk skrijving i studieløpet.
- Alle fakultet ser behovet for å gi støtte til studentene, men de kan ha ulike ståsted og prioriteringer i dette arbeidet.
- Det er et felles behov for å lære opp de som skal veilede studentene, når det gjelder både kunnskap om akademisk skrijving og generell veiledningskompetanse.
- Man bør se på hvordan akademisk skrive støtte kan gis i et digitalt læringsmiljø.

Prodekanene er positive til å etablere et samarbeidstiltak. UB stiller seg positivt til å ta en koordinerende rolle som kan fasilitere samarbeidet. Det er behov for å samarbeide på tvers av fakultetene for å høste og dele erfaringer og for å utforske hvordan man benytter skrijving som verktøy for læring og sikrer progresjon i utvikling av skriveferdigheter. Et samarbeidstiltak bør i første omgang kartlegge eksisterende tilbud og vurdere ulike modeller for skrive støtte. Videre bør man se nærmere på hvordan UiB bygger opp, utvikler og formidler kompetanse i akademisk skrijving og veiledning. Akademisk skrive støtte krever en sammensatt faglig kompetanse. Fakultetene, Uniped, UB, SA og DIG UiB pekes på som sentrale bidragsyttere. Modeller for samarbeid og ansvarsdeling bør derfor også utforskes.

Forslag til

vedtak

Utdanningsutvalget etablerer et samarbeidstiltak der et utvalg av fakultet, sammen med UB og SA:

- iverksetter konkrete skrivestøtteprosjekt,
- høster inn erfaringer og foreslår modeller for fysisk og digitalt skrivestøtte,
- foreslår kompetansehevingstiltak for veiledere/undervisere i akademisk skriving.

Dette samarbeidet vil gi et grunnlag for å vurdere hvilken skrivestøtte ved UiB det er hensiktsmessig å tilby, samt behov for en mer langsiktig ressursgruppe for akademisk skrivestøtte ved UiB.

Vedlegg:

Oppsummering fra innledende samtaler om skrivestøtte ved UiB

Bakgrunn

Med bakgrunn i Utdanningsutvalgets sak 13/17 har Universitetsbiblioteket drøftet utvikling av skrivestøttetjenester ved UiB med alle prodekaner for undervisning. Formålet er å undersøke om det er interesse og mulighet for å sette i gang et samarbeidstiltak mellom fakultetene, UB og SA som ser på behov for og muligheter for å etablere skrivestøttetjenester ved UiB.

Drøftingssamtaler

Det var i alle samtalene enighet om at et samarbeidstiltak burde settes i gang. Det ble imidlertid understreket at opplæring i akademisk skriving er en selvfølgelig side av enhver grad på universitetet. Det er derfor viktig at et samarbeidstiltak som tar sikte på å gi felles tilbud, ikke fratar den enkelte faglærer ansvar for å legge til rette for studentenes utvikling i akademisk skriving og faglige skrivenormer. Det er behov for at integrasjon av akademisk skriving i utdannelsene gjøres mer robust, for eksempel ved at det går inn som del av læringsutbyttebeskrivelser. Et felles tilbud ved UiB må være en ressurs, ikke en erstatning. Med dette som utgangspunkt ble formålet for opprettelsen av et samarbeidsprosjekt diskutert under følgende fire punkter (a-d):

a) Kartlegging av studentenes behov for skrivestøtte ved fakultetene

Fra studentrepresentanter i UU ble det under drøfting av sak 13/17 pekt på at det er unødvendig å undersøke hvorvidt det er nødvendig med skrivestøtte, ettersom dette er slått fast tidligere. Derfor dreide samtalene på dette punktet seg om kartlegging av hvilken form for skrivestøtte som best kan dekke behovene, og om hvorvidt studentene ved de forskjellige fakultetene har ulike behov, og om enkelte studentgrupper bør prioriteres. I den sammenheng må det kartlegges hvilke tilbud som allerede eksisterer eller er under utvikling. Alle fakultet har ulike tilbud for skrivelæring; de fleste rettet mot førstesemesterstudenter i samarbeid med FoF. Det er enighet om at det er viktig å fokusere på overgangen fra skole til universitet, og at eksisterende samarbeid mellom FoF og ulike programmer fortsetter. Videre pekes det på at undervisningen gitt ved førstesemester må følges opp senere i studieløpet. Som et innledende initiativ kan det være nyttig å samle en noe mer detaljert oversikt over hvilke tilbud som eksisterer gjennom studieløpet på det enkelte fakultet, for deretter å se om det her er potensial for erfaringsutveksling, gjerne innenfor rammene av en mer permanent ressursgruppe.

Digitalisering gir nye muligheter, og er en viktig strategisk område for UiB. UiBs arbeid med skrivestøtte bør utforske mulighetene som ligger i det digitale læringsrommet med tanke på bedre læring hos studentene.

b) Vurdering av ulike modeller for å dekke behovet

At et samarbeidsprosjekt skal hente frem og presentere ulike modeller for skrive støtte ble i samtalen trukket frem som det mest vesentlige punktet. Fakultetene er først og fremst opptatt av hvordan skriving kan være en naturlig del av studieprogram med en hensiktsmessig progresjon. Fokus i diskusjonene var derfor på den undervisning eller støtte til undervisning et skrivesenter eller tverrfakultært skrivemiljø kan bidra med i undervisningsopplegg. En samarbeidsgruppe kan se nærmere på hvordan man sikrer progresjon i ulike undervisningsopplegg på UiB, og hvilke programmer for akademisk skriving ved andre universitet som har vært vellykkede. Gruppen kan også vurdere hvilke tilbud eller modeller som kan være formålstjenlige, f.eks. skrivesenter, skrivespesialistmiljø på tvers av fakultet, fakultetsbaserte grupper m.m.

Hvilke generiske ferdigheter kan dekkes av et ressursmiljø ble også diskutert. Det ble det pekt på at læring i akademisk skriving bør knyttes til informasjonskompetanse, studentenes dannelsesutvikling og til akademisk redelighet. Utover rent skrivetekniske spørsmål peker erfaringene ved skrivesenteret ved HF på at et slikt kompetansemiljø også kan være en ressursgruppe for veiledning og tilbakemeldinger på tekst. Det kom også frem at et slikt miljø skulle kunne være en ressurs for andre type læring, for eksempel ulike skriveverktøy (Word, Excel, Endnote, m.fl.), studieteknikk, stressmestring, formidlingskompetanse. Her kan det samarbeides med SIB som bl.a. drifter TOMAS (Trivsel Og Mestring Av Studiene). Det er også viktig at et miljø for skrive støttetjenester ser på nye utviklingstrekk i akademisk skriving og publisering, for eksempel hvordan lyd, bilde og datamateriale kan komplettere tekst. Det er altså mulig å se for seg at ulike miljø både i og utenfor fagene bygger opp et fellesskap som gir et mer helhetlig tilbud til studenter og ansatte. Et tentativt forslag på hvordan dette kan organiseres kan være at UB kunne ta på seg en koordinerende rolle, dersom det etableres en ressursgruppe eller annet samarbeidstiltak blant fagene/fakultetene.

c) Ressursbehov

Hvem som skal stå for skrive læring er også et ressurs spørsmål. Fagmiljøene og den enkelte faglærer har et særlig ansvar for skrive læring, men det er behov for ytterligere skrive støtte for å assistere studenter som ikke får tilstrekkelig støtte i faget. Det er også et ressurs spørsmål i hvilken grad faglærere har tid eller nok trening i å gi veiledning utover rent faglig innhold. Veiledning foregår best en til en, men dette er tidskrevende.

Selv om faglærer har et særlig ansvar. kan det altså være behov for å fordele skriveveiledning på flere aktører. Et forslag er fagnær skrive støtte ved stipendiater, masterstudenter, studentfellesskap i skrivegrupper, bibliotekansatte. Et annet er fagekstern støtte gjennom et skrivesenter med ansatte veiledere som kan være stipendiater eller studenter, slik som ved skrivesentrene ved HF/UB, UiO og UiS. Det er begrensede ressurser ved fakultetene, så ulike finansieringsmuligheter evt. ulønnet praksis tilknyttet et praksis-orientert emne eller pliktarbeid er modeller som det kan ses nærmere på. En retning å gå kan være å fokusere på studieprogrammer knyttet opp mot lærerutdanningene og didaktikkemnene for de fakultet hvor det er aktuelt. Etter å ha gjennomgått et undervisningsopplegg i bl.a. veiledning, gjerne poenggivende, vil studentene få relevante overførbare ferdigheter. Dette kan følges opp med praksisplasser som skriveveiledere.

d) Kartlegging av behov for opplæring av skriveveiledere og relevant kompetanse ved UiB som kan bidra til opplæring

Det er felles oppfatning at veiledningen må være fakultetsnær eller fagnær, ettersom det er store ulikheter i skrevenormer og sjangerkrav mellom fagene. Det er også felles oppfatning at de som veileder skiving, enten det er medstudenter eller faglærere, vil ha behov for opplæring i visse generiske sider av skiving og i veiledning. Dette er ferdigheter som det enkelte fag sjelden har som et programfestet aspekt av studieløpet, men som kan hjelpe studentene å bedre mestre fagskriving. Uansett hvem som skal stå for skriveopplæring vil det være behov for en ressursgruppe som tilbyr støtte til kompetanseheving innen generiske skriveferdigheter, skriveveiledning og utvikling av undervisningsopplegg med vekt på skrivetrening og skiving som læringsmiddel.

UiB har allerede erfaringer med ulike kompetanseutviklingstiltak for skriveveiledere. Skrivesenteret ved HF/UB samarbeidet med HiB (nå HVL) om et veilederkurs. Ved juridisk fakultet går arbeidsgruppeledere gjennom et UNIPED-kurs (JUR 329). I det prosjektet «Bedre språk, bedre jurister» ved juridisk fakultet, utvikles det et utvidet opplæringsprogram i samarbeid med FoF og UB, hvor elementer fra pedagogikk, jusfag, informasjonskompetanse og skriveveiledning kombineres. En ressursgruppe kan samle informasjon om slike tiltak og være en samarbeidspartner i utvikling av tilsvarende undervisningsopplegg.

Oppsummering

Det kan være flere fordeler med å utvikle en felles ressursgruppe som arbeider for å fremme læring i akademisk skiving, både i et fysisk og et digitalt læringsmiljø. Det er viktig å integrere undervisning i akademisk skiving i studieløpet. «Just in time»-veiledningstilbud for studentene kan være et viktig tilleggstiltak for å kunne tilby mer helhetlig og relevant skrivestøtte. God opplæring av de som skal undervise/veilede studenter, er helt nødvendig, uansett hvem som skal gjøre dette arbeidet (vitenskapelige ansatte, medstudenter, stipendiater eller universitetsbibliotekarer). En ressursgruppe på tvers kan bidra til å bygge opp UiBs kompetanse i hvordan man kan støtte studentene i den akademiske skriveprosessen gjennom undervisning og veiledning. Slik kan man hjelpe fakultetene å videreføre og videreutvikle eksisterende tilbud. En ressursgruppe vil kunne bidra til å følge utvikling og se fremover. Det kan hjelpe til å knytte informasjonskompetanse og akademisk redelighet tettere til akademisk skiving. UiBs arbeid med akademisk skrivestøtte kan være av interesse også for UiB-forskere som jobber med akademisk skiving og veiledning som felt. Universitetsbiblioteket er en viktig støttespiller i akademisk skrivestøtte. UB stiller seg positivt til å påta seg en koordinerende rolle i utvikling av skrivestøttetjenester ved UiB, men dette arbeidet krever uansett tett samarbeid med fakultetene og SA.

Universitetsbiblioteket

15.03.17

**Sak 33/17 Melding om internasjonal mobilitet –
utdanning 2016**

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Drøftingssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 24. mai 2017

Ephorte:2016/10700

Bakgrunn

Studieadministrativ avdeling lager hvert år en rapport som presenterer nøkkelinformasjon om inn- og utreisende studentmobilitet, internasjonale gradsstudenter, lærerutveksling m.m. Rapporten gir et innblikk i internasjonaliseringsbildet ved UiB, samt oversikt over utviklingen på flere ulike områder og programmer både i det aktuelle året, og over tid. Data hentes fra Database for høyere utdanning og fra Felles Studentsystem.

Hovedfunn

- 30,6 % av studentene som avla en grad ved UiB i 2016 hadde vært på utveksling i løpet av studiene.
- Både antall ut- og innreisende studenter var høyere i 2016 enn i 2015. Antallet innreisende studenter økte med 124 sammenlignet med 2015, og økningen i antall utreisende er på 92 studenter. Det er fremdeles ubalanse mellom inn- og utreisende studenter.
- Flest innreisende studenter kom til UiB gjennom Erasmusprogrammet. Den nest største gruppen er studenter som kom gjennom bilaterale avtaler. Av UiB-studentene reiste flest ut på bilaterale avtaler. Den nest største gruppen utreisende studenter reiste ut gjennom Erasmusprogrammet. Det er en liten økning i kategorien «Nordplus» sammenlignet med 2015, med totalantallet inn- og utreisende Nordplusstudenter er fremdeles lavt sammenlignet med kategoriene «Erasmus» og «bilateral».
- Alle fakulteter bortsett fra Det psykologiske tok imot flere utvekslingsstudenter i 2016 enn de sendte ut.
- Flere kvinner enn menn reiste på utveksling. 66 % av de utreisende og 61 % av de innreisende utvekslingsstudentene ved UiB i 2016 var kvinner. Fordelingen gjenspeiler fordelingen mellom mannlige og kvinnelige studenter ved UiB (59 % kvinner, 41 % menn).
- 9 % av studentene som reiste ut i 2016 reiste utenom UiBs avtaler og nettverk (såkalte freemovere)
- Antallet søknader om opptak til internasjonale mastergrader ved UiB økte i 2016 (1154, mot 970 i 2015). UiB sendte ut flere tilbud opp opptak enn i 2015 (83 i 2015, 112 i 2016). Antallet internasjonale gradsstudenter som møtte opp var dog lavere i 2016 (34) enn i 2015 (37).

Drøftingspunkt:

- Programmer som Kvoteprogrammet og Science without Borders ble utfaset i 2015. Disse programmene gjorde det mulig for studenter fra lav- og middelinntekstland å studere i Norge. Hva kan UiB gjøre for å øke antallet studenter fra slike land? Hvordan kan vi utnytte mulighetene som programmer administrert av SIU (f.eks. UTFORSK, NORPART, etc) gir, til å tiltrekke flere internasjonale studenter?

- Land som Australia, Storbritannia, USA og Sør-Afrika topper listen over mest populære land blant UiBs utreisende studenter hvert år. Dette er ikke negativt i seg selv. Universiteter i verdensklasse og emnetilbud på engelsk er noen av hovedgrunnene til denne populariteten. Bør UiB jobbe for å øke kontingenten til andre land? Foreligger det faglige grunner for det?

Saken blir lagt fram til drøfting.

Ephorte:2015/1535

**Sak 34/17 Oppfølging av de alminnelige retningslinjene
for sensorveiledninger**

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Drøftingssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 24. mai 2017

Ephorte: 2015/1535

Bakgrunn

Utdanningsutvalget vedtok i november 2015 et sett «Alminnelige retningslinjer for sensorveiledning ved Universitetet i Bergen» (i kraft fra studieåret 2016/-17). Disse er nokså rundt utformet, fordi de skal favne om alle utdanninger og alle slags vurderingsformer. I tillegg har fakultetene svært ulike tradisjoner for bruk av sensorveiledning. Da saken var oppe i 2015, hadde noen brukt det i lang tid, mens andre var «i startgropen».

Noen hovedpunkter i retningslinjene:

- Sensorveiledning skal brukes ved all vurdering
- De kan lages for den enkelte eksamen, men også på andre måter
- Sensorveiledninger skal, sammen med andre tiltak, bidra til å sikre betryggende vurdering og faglig nivå
- Det er tatt med et sett anbefalinger for de «tradisjonelle» sensorveiledningene, dvs. de som lages for den enkelte eksamen.

I tiden etter dette har fakultetene arbeidet med å operasjonalisere og systematisere bruken av sensorveiledninger. Det er dette arbeidet vi har innhentet informasjon om, og som er tema for saken her.

Videre oppfølging på fakultetene og i Utdanningsutvalget

Studieadministrativ avdeling sendte i april 2017 brev til fakultetene, der følgende spørsmål ble stilt:

- Hvilke praksiser og tradisjoner for bruk av sensorveiledninger finnes ved fakultetet?
- Hvem skriver sensorveiledninger, når skrives de og for hvilket formål?
- Hvilke tiltak har fakultetet gjort for å følge opp Utdanningsutvalgets vedtatte retningslinjer for bruk av sensorveiledninger?

Det ble i denne omgangen bare bedt om vurderinger fra fakultetene, ikke kartlegging. I tillegg ble fakultetene bedt om å omtale andre forhold som man mente var vesentlige. Det har ikke kommet svar fra Fakultet for kunst, musikk og design, men i denne omgangen antar vi at det ikke er et problem.

Fakultetenes svar

Det humanistiske fakultet skriver i sitt svar

- Før retningslinjene var det ikke noen gjennomgående tradisjon for sensorveiledninger ved fakultetet, men at enkeltmiljøer har hatt ordninger for det.
- Emneansvarlig lager sensorveiledningene, målgruppen er sensorene og særlig eksterne sensorer, som skal få «nødvendig informasjon for å kunne sensurere».
- Studiestyret har hatt retningslinjene til behandling flere ganger, og det har vært utstrakt dialog med instituttene og familjene.
- Det er laget en fakultetsmal for veiledningene.

- Noen fagmiljø peker på at både sensorer og studenter er målgruppe for veiledningene, og det gjør sjangeren krevende. Men publisering av veiledningene kan muligens begrense tallet på studenthenvendelser.
- Retningslinjene er i noen grad bare en formalisering av tidligere praksis.
- Noen fagmiljø oppfatter det som unødvendig å lage sensorveiledninger.

Det juridiske fakultet [i øyeblikket en uformell e-post; de lover et brev i løpet av fredagen] opplyser at

- Alle obligatoriske emner har sensorveiledning
- Spesialemner (valgfrie emner på femte år) har ikke
- Kontinuasjoneksamen (arrangeres hvert år i alle obligatoriske emner) har ikke
- Det vil komme en endring, som krever at alle emner med mer enn en kommisjon skal ha sensorveiledning. Dermed vil noen spesialemner få det, og unntaksvis også noen kontinuasjoneksamener
- I de aller fleste tilfeller skriver emneansvarlig både eksamensoppgaven og sensorveiledningen. Dersom det unntaksvis er andre som skriver oppgaven, lager vedkommende også sensorveiledningen.
- Det pågår en dialog med søsterfakultetet i Oslo, som er i ferd med å utvikle en modell for kobling av læringsutbyttebeskrivelser, nivåspesifisering og karakterskala. Dette vil vårt fakultet følge opp videre til høsten.
- Fakultetet har arbeidet aktivt med sensorveiledningene for å heve kvaliteten på klagesensuren. De håper å få grunnlag for å vurdere virkningen av dette i løpet av kommende studieår.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet skriver i sitt svar

- Alle instituttene bruker sensorveiledning. Disse er ofte på et overordnet nivå, og de gjelder både for emneeksamener og masteroppgaver.
- Fakultetet utformer generelle sensorveiledninger, og instituttet fyller ut med nødvendig informasjon.
- Siden sensorveiledninger allerede var i bruk i fagmiljøene før UU vedtok sine retningslinjer, er det ikke gjort noen spesifikke tiltak for å følge opp disse. Det er likevel god dialog med fagmiljøene. Det er også gode rutiner for å oppdatere emnebeskrivelsene og for å innhente pensumlitteratur innen fristen.
- Fakultetet er positive til at UU skal drøfte retningslinjene på ny. Etter hvert som flere ønsker å gå over til alternative vurderingsformer, blir sensorveiledninger ekstra viktige. Overgang til digitale eksamenssystemer vil gjøre sensormapper mer tilgjengelige, og gi bedre kommunikasjon mellom emneansvarlig og sensorene.

Det medisinsk-odontologiske fakultet opplyser at

- Det er faglærer som lager sensorveiledningene, normalt samtidig som de lager eksamensoppgavene. Veiledningen ses primært som et hjelpemiddel for eksterne sensorer. Sensorveiledningen kan også være dokumentasjon for studenten ved klage.
- Sensorveiledningene vil som regel angi hvilket pensum som danner basis for vurderingen, samt hva som i større eller mindre grad er gode svar.
- Veiledningene er i liten grad en skriftliggjøring av forholdet mellom besvarelse og karakter.
- For flervalgseksamener lages det fasit, med angivelse av poengsum. Da blir det ikke rom for skjønn. De fleste eksamenene på profesjonsstudiene, i hvert fall større eksamener, kombinerer flervalgsprøving med andre former

- Fakultetet har flere ganger tatt opp de alminnelige retningslinjene med instituttene. Det er tydelig kommunisert at det skal være sensorveiledninger, og at de skal være tilgjengelige for studentene samtidig med sensuren.
- Det er noe usikkerhet i fagmiljøene når det gjelder sensorveiledninger ved andre prøvingsformer enn skoleeksamen. Det er behov for en mer omforent form på veiledningene her.
- Fasit ved flervalgseksamen er noe problematisk, blant annet med tanke på gjenbruk og offentliggjøring. Dette vil fakultetet avklare med sine miljøer i løpet av kort tid.

Det psykologiske fakultet skriver i sin tilbakemelding at

- Utformingen av sensorveiledninger har blitt systematisert og blitt fast rutine ved fakultetet.
- Det er vedtatt fakultære retningslinjer og mal, som ble tatt i bruk fra V-16.
- Det er vedtatt som utfyllende regel for fakultetet at sensorveiledninger skal brukes ved all vurdering der det er hensiktsmessig.
- Veiledningene lages som hjelp for sensors skjønnsutøvelse, og vurderingen av når sensorveiledning er hensiktsmessig, knyttes til det (f.eks. antall kandidater og sensorer).
- Det er de fagansvarlige som lager oppgaver og sensorveiledninger. I veiledningen skal opplyses hva som er forventet læringsutbytte, relevant litteratur, hvordan spørsmålene i oppgaven har vært dekket i undervisningen, samt andre relevante momenter. I tillegg kommer en formalia-bit, som administrasjonen lager
- Fakultetet arbeider kontinuerlig med bruken av sensorveiledninger, i ulike fora på institutt- og fakultetsnivå.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet skriver for sin del at

- Sensorveiledning og/eller nivåkontroll har vært praktisert ved de fleste programmene på fakultetet. Dette er særlig viktig etter at blind klagesensur ble innført.
- Fakultetsstyret vedtok i april 2017 en mal for sensorveiledning. Denne har vært på høring.

Vurdering

Ut fra de svarene som har kommet, synes det klart at fakultetene forholder seg lojalt til retningslinjene, og arbeider systematisk med sensorveiledningene. Det pekes likevel på enkelte områder der det kan trenge videre bearbeiding. Dette gjelder for eksempel hvilke tilfeller det ikke er hensiktsmessig å bruke sensorveiledninger. De som først og fremst har behov for sensorveiledninger, er sensorer som i større eller mindre grad er utenfor fagmiljøet. De har ikke selv skrevet oppgaven, og vet dermed ikke uten videre vet hva slags forventninger oppgaveforfatteren har til gode, jevnt gode og svakere oppgaver. En del sensorer kjenner heller ikke litteraturen like godt som de interne, og vet ikke i utgangspunktet hva som har vært dekket i undervisningen.

Når det derimot gjelder oppgaver der den ansvarlige selv deltar i all sensurering, og er i direkte dialog med medsensorer, er det mindre behov for sensorveiledning.

Videre, som både Det psykologiske og Det medisinsk-odontologiske fakultet er inne på, er en sensorveiledning først og fremst en veiledning for skjønnsutøvelse. For flervalgsoppgaver der det er en fasit, bør det ikke være behov for en veiledning i tillegg. Her er det først og fremst rigorøs kvalitetskontroll av spørsmålsformuleringen og fasiten som er viktig. Videre peker Det medisinsk-odontologiske fakultet på prøvingsformer som ikke er skoleeksamen. Retningslinjene er ikke så tydelige på dette, og det er nok også grenser for hvor tydelige de

kan bli, men det kan nok være rom for videreutvikling her. Vi vil også peke på at retningslinjene må ses i sammenheng med en rekke andre tiltak.

Som antydnet i vårt brev til fakultetene, antar vi at det bør gjøres en grundigere kartlegging og evaluering høsten 2017.

Saken legges fram for drøfting

15.05.17 PEH

Vedlegg:

Brev til fakultetene 24.04.17

Svar fra seks fakulteter

Fakultetene

Referanse

2015/1535-PEH

Dato

24.04.2017

Sensorveiledninger - Oppfølging av de alminnelige retningslinjene

Utdanningsutvalget vedtok 13.11.2015 «Alminnelige retningslinjer for sensorveiledning ved Universitetet i Bergen» (sak 65/15). Lenker til retningslinjene og til Utdanningsutvalgets saksforelegg og protokoll finnes på side 2 i brevet her.

I Utdanningsutvalgets neste møte, den 24.05., skal retningslinjene opp til ny drøfting. Det ventes ikke at utvalget vil gjøre vedtak i møtet i mai, men at blant annet disse problemstillingene vil bli tatt opp:

- Hvilke praksiser og tradisjoner for bruk av sensorveiledninger finnes ved fakultetet?
- Hvem skriver sensorveiledninger, når skrives de og for hvilket formål?
- Hvilke tiltak har fakultetet gjort for å følge opp Utdanningsutvalgets vedtatte retningslinjer for bruk av sensorveiledninger?

Fordi det ikke er tid til en grundig kartlegging på program- eller emnenivå før Utdanningsutvalgets møte, vil vi be om fakultetenes vurderinger, både med tanke på de punktene vi har skissert ovenfor, og eventuelle andre punkter som anses som vesentlige. Dette, sammen med Utdanningsutvalgets drøftinger, vil danne grunnlag for videre arbeid i løpet av høstsemesteret 2017.

Svarfristen settes til 10.05.17

Vennlig hilsen

Christen Soleim
avdelingsdirektør

Per Gunnar Hillesøy
seniorrådgiver

Kopi: Studentparlamentet

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Studieadministrativ avdeling
Telefon 55589314

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Muséplass 1
Bergen

Saksbehandler
Per Gunnar Hillesøy
+47 55 58 21 38

side 1 av 2

Lenker:

<http://regler.app.uib.no/regler/Del-2-Forskning-utdanning-og-formidling/2.2-Utdanning/2.2.4.-Eksamen-og-sensur/Alminnelige-retningslinjer-for-sensorveiledning-ved-Universitetet-i-Bergen>

http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/1_sakliste_uu-mote_13._november_2015_3._november_0.pdf

http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/protokoll_uu-mote_13._november.pdf

Studieadministrativ avdeling

Referanse

2015/1535-TET

Dato

10.05.2017

Svar fra Det humanistiske fakultet – Sensorveiledninger - Oppfølging av de alminnelige retningslinjene

Vi viser til brev fra Studieadministrativ avdeling av 24. april 2017, der fakultetene bes om å redegjøre for praksis rundt bruk av sensorveiledninger. Studieadministrativ avdeling ber videre om innspill på følgende punkter:

- *Hvilke praksiser og tradisjoner for bruk av sensorveiledninger finnes ved fakultetet?*

Svar: Enkeltmiljø har hatt ordninger for intern bruk av sensorveiledninger, men det har ikke vært en etablert, overordnet tradisjon for bruk av sensorveiledninger ved HF før utarbeidelsen av «Alminnelige retningslinjer for sensorveiledning ved Universitetet i Bergen». Den informasjonen som nå gis i sensorveiledninger har tidligere enten vært gitt til sensor i møte eller har blitt formidlet skriftlig i ulike karakterbegrunnelser. Det som finnes av praksis for bruk av sensorveiledninger ved instituttene har kommet i etterkant av kravet.

- *Hvem skriver sensorveiledninger, når skrives de og for hvilket formål?*

Svar: Det er emneansvarlig som skriver sensorveiledninger, og den primære mottakeren er sensor, særlig i de tilfellene hvor det er eksternsensor. Hovedformålet er å gi sensor nødvendig informasjon for å kunne sensurere.

- *Spørsmål: Hvilke tiltak har fakultetet gjort for å følge opp Utdanningsutvalgets vedtatte retningslinjer for bruk av sensorveiledninger?*

Svar: Studiestyret ved HF hadde sak om sensorveiledninger til behandling 23.11.16 og 01.11.17. Fakultetet har videre informert og hatt dialog med instituttene i ulike andre fora angående kravet om at det skal utarbeides sensorveiledninger. Det er også laget en fakultetsmal for sensorveiledninger.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Sydnesplassen 7, 4. etasje
Bergen

Saksbehandler
Terje Sørnes Torgilstveit
55582416

side 1 av 2

Fakultetet oppfordret i tillegg fagmiljøer og institutter til å komme med kommentarer, merknader og innspill angående oppfølgingen av de alminnelige retningslinjene for sensorveiledning. Ved fristens utløp 9. mai hadde vi fått tilbakemelding fra tre institutter: Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR), Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier (LLE) og Institutt for fremmedspråk (IF). Instituttene tilbakemeldinger kan sammenfattes slik:

Ved AHKR problematiserer man at det er to målgrupper for sensorveiledningene, dvs. både sensorer og studenter. Dette medfører at sensorveiledningene kan være krevende å formulere, men instituttet mener at om man legger sensorveiledningene ut på nett, så kan det kanskje virke dempende på studenthenvendelser.

Ved LLE påpeker man at det alltid vært praksis å gi sensorer informasjonen som de trenger for å kunne sensurere, selv om denne ofte har blitt formidlet muntlig. Kravet om sensorveiledninger er derfor i hovedsak kun en formalisering av tidligere praksis, samt at man sikrer rutiner for behandlingen av klagesensur. Instituttet mener at veiledningene må være fleksible og utformingen av sensorveiledningene, utover generelle krav, er derfor lagt til de enkelte fagmiljøene.

IF har fått tilbakemeldinger fra fagmiljøene på engelsk, italiensk, russisk og spansk. Om svarene skal oppsummeres så er tilbakemeldingene fra fagmiljøene generelt at sensorveiledninger synes unødvendige (utenom kanskje fagmiljøet på engelsk, som mener det kan være nyttig ved skoleeksamen).

Fakultetet vil følge opp bruken av sensorveiledning videre.

Vennlig hilsen

Ranveig Lote
seksjonsleder

Terje Sørnes Torgilstveit
førstekonsulent

Studieadministrativ avdeling

Referanse

2015/1535-JOSP

Dato

12.05.2017

Sensorveiledninger - Oppfølging av de alminnelige retningslinjene. Svar fra Det juridiske fakultet

Viser til henvendelse datert 24. april 2017.

Henvendelsen besvares her på grunnlag av en relativt nylig gjennomgang av temaet i fakultetets studieutvalg, og øvrig pågående prosesser. Det er av betydning at dette utgjør et øyeblikksbilde i en pågående prosess.

Hvilke praksiser og tradisjoner for bruk av sensorveiledninger finnes ved fakultetet?

- Alle obligatoriske emner har sensorveiledning til alle ordinære eksamener.
- Spesialemner har ikke sensorveiledning.
- Kontinuasjoneksamen har ikke sensorveiledning.
- Vi er i ferd med å vedta endring i Instruks om oppgavegjeving og sensur: Alle eksamener med *mer enn en kommisjon* skal ha sensorveiledning. Det vil gjelde noen spesialemner og unntaksvis også noen kontinuasjoneksamener i tillegg til de eksamenene som allerede har. (Uttalesak i SU (sak 24/17-4) og vedtakssak til fakultetsstyret (35/17 – protokollen er ikke klar enda.)

Hvem skriver sensorveiledninger, når skrives de og for hvilket formål?

- Emneansvarlig er den store hovedregelen. Dersom andre (unntaksvis) skriver oppgaven, skriver den/de også veiledningen.

Hvilke tiltak har fakultetet gjort for å følge opp Utdanningsutvalgets vedtatte retningslinjer for bruk av sensorveiledninger?

- Viser til nevnte uttalesak i SU og vedtakssak til styret, ref. strekpunkt 3 i første punkt over her.
- Vi har en dialog med jus i Oslo – de utvikler en interessant modell for kobling av læringsmål, emnekrav, nivåspesifisering og karakterskala. Vi har ikke gått tyngre inn i dette i vår, ettersom vi skal ha nytt dekanat, SU og styre til høsten og det har ikke vært ønskelig å innskrenke deres handlingsrom.

Dette er et UIB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det juridiske fakultet
Telefon 55589500
post@jurfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Besøksadresse
Dragefjellet, M.
Lagabøtespl. 1
Bergen

Saksbehandler
Johanne Spjelkavik
55589517

side 1 av 2

Vi har i tillegg arbeidet aktivt med å prøve å nytte sensorveiledningene aktivt for å heve kvaliteten på klagesensuren. Vi håper at vi i løpet av kommende studieår skal kunne si noe om effekten av dette.

Vennlig hilsen

Nina Østensen
nestleder studieseksjonen

Johanne Spjelkavik
seniorrådgiver

Studieadministrativ avdeling

Referanse

2015/1535-STB

Dato

11.05.2017

Svar frå Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet - sensorrettleggingar - oppfølging av dei alminnelege retningslinjene

Fakultetet har, 24. april 2017, blitt bedt om å kome med innspel til sensorrettleggingar – oppfølging av dei alminnelege retningslinjene med omsyn til eit utval av problemstillingar. Fakultetet kommenterer desse problemstillingane under:

«- Hvilke praksiser og tradisjoner for bruk av sensorveiledninger finnes ved fakultetet?»

Sensorrettleggingar er nytta ved alle våre institutt. Desse er gjerne laga på eit overordna nivå der vi informerer om lov og regelverk og karaktersystem. Dette gjeld både for emneeksamen og masteroppgåver.

Døme: https://wikihost.uib.no/matnat/images/d/d8/Sensormappe_emner.doc

«- Hvem skriver sensorveiledninger, når skrives de og for hvilket formål?»

Fakultetet utformar generelle sensorrettleggingar. Instituttet utfyller med nødvendig informasjon for det aktuelle emne/programmet. Sjølv om retningslinjene er laga på eit overordna nivå, er dei tilpassa sine fagområder. Dette er gjerne gjort av emneansvarleg. Ved fleire institutt er desse godkjent av programstyra.

«- Hvilke tiltak har fakultetet gjort for å følge opp Utdanningsutvalgets vedtatte retningslinjer for bruk av sensorveiledninger?»

Vi oppfatar det slik at sensorrettleggingane vert nytta i fagmiljøa ved fakultetet og har difor ikkje gjort konkrete tiltak etter at retningslinjene vart vedtatt i 2015. Vi vil likevel presisere at vi har god dialog med alle våre fagmiljø og har ikkje iverksett fagmiljø som har ei velfungerande praksis om å endre denne, så lenge dei følgjer regelverket. Vi har også gode rutinar for oppdatering av emneskildringar, og svært gode rutinar for å innhente pensumlitteratur innan fristen. Vi ser difor at tilrådinga for retningslinjene jf. UU i 2015 er oppfylt, og vert ivareteitt sjølv om dei ikkje er konkret nedfelt i ei sensorrettlegging.

Dette er eit UIB-internt notat som blir godkjent elektronisk i ePhorte

Det matematisk-naturvitenskapelige
fakultet
Telefon 55582062
post@mnfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7803
5020 Bergen

Besøksadresse
Realfagbygget, Allégt. 41
Bergen

Sakshandsamar
Stine Beate Balevik
55582067

side 1 av 2

Andre kommentarar

Fakultetet er svært positive til at retningslinjene skal drøftast på nytt i UU. Vi ser at etter kvart som fleire ser på moglegheita for alternative vurderingsformer (som for eksempel mappevurdering) er det ekstra viktig med sensorrettleiingar. Vidare ser vi at etter kvart som fleire går over til det digitale eksamenssystem også vil gjere sensormapper meir tilgjengeleg og fører til betre kommunikasjon mellom emneansvarleg og sensor.

Venleg helsing

Eli Neshavn Høie
studiesjef

Stine Beate Balevik
seniorkonsulent

Studieadministrativ avdeling

Referanse

2015/1535-EIDA

Dato

05.05.2017

Svar fra Det medisinsk-odontologiske fakultet: Sensorveiledninger - Oppfølging av de alminnelige retningslinjene

Vi viser til brev fra Studieadministrativ avdeling av 24. april 2017, der fakultetene bes om å redegjøre for praksis rundt bruk av sensorveiledninger.

Studieutvalget ved Det medisinsk-odontologiske fakultet gjorde i 2010 vedtak om at sensorveiledninger skal utarbeides for alle skriftlige skoleeksamener, og at disse skal offentliggjøres sammen med sensuren. Praksis rundt sensorveiledninger har blitt aktualisert på nytt ved at de alminnelige retningslinjene fra UiB slår fast at sensorveiledninger skal foreligge for all vurdering – også eksamener som ikke har form av skriftlig skoleeksamen.

Praksis rundt sensorveiledning ved MOF

Sensorveiledninger utarbeides av faglærere, som regel samtidig som eksamensoppgavene lages, og er primært et hjelpemiddel for ekstern sensor. Særlig gjelder dette profesjonsstudiene, der intern sensor som regel er spesialist, mens ekstern sensor er allmennpraktiker. Sekundært vil også sensorveiledningen fungere som dokumentasjon for studenter i forbindelse med begrunnelse og klage.

Når det gjelder form på selve sensorveiledningen vil denne som regel slå fast hvilket pensum som danner basis for vurderingen, samt hva som er riktig eller godt svar i ulik grad. Sensorveiledningene er i mindre grad en skriftliggjøring av forholdet mellom besvarelse og karakter. Her er det et klart skille mellom flervalgseksamener (Multiple Choice) og mer essaypregede eksamener, da det for førstnevnte vil foreligge en absolutt fasit og poengsum. De fleste større eksamener i profesjonsstudiene vil inneholde kombinasjoner av disse oppgavetyper. Forholdet mellom besvarelse og karakter er i stor grad et spørsmål som avklares i dialog mellom interne og eksterne sensorer.

Oppfølging av de generelle retningslinjene

Fakultetet har gjentatte ganger tatt opp de generelle retningslinjene fra UiB med programlederne og studielederne ved instituttene. Vi mener at det er kommunisert at det skal foreligge sensorveiledninger for all vurdering og at denne skal være tilgjengelig for

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det medisinsk-odontologiske fakultet
Telefon 55582086
post@mofa.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Haukelandsveien 28
Bergen

Saksbehandler
Eirik Dalheim
55586429

side 1 av 2

studentene samtidig med sensur. Vi opplever samtidig at det er noe usikkerhet i fagmiljøene knyttet til hvordan sensorveiledning utarbeides for vurderingsformer som ikke er skoleeksamen, som vi har mer erfaring med jf. vårt eget vedtak fra 2010.

På bakgrunn av dette ser vi et klart behov for en mer omforent form på sensorveiledninger for disse vurderingsformene. Vi er derfor interessert i å vite om den nye drøftingen av de generelle retningslinjene i UU vil innbefatte en nærmere detaljering av form på sensorveiledning for alle vurderingsformer.

Andre forhold

Vi er i brevet blitt bedt om å kommentere andre forhold vi anser som vesentlige. Vi vil derfor nevne at forholdet mellom fasit og sensorveiledning for flervalgseksamener ikke er godt nok operasjonalisert ved fakultetet, og at det her er en viss uenighet i fagmiljøene. Fasit er utvilsomt til hjelp for sensor, men det er ikke klarlagt om fasit automatisk skal forstås som en del av sensorveiledningen for den aktuelle eksamenen. Dette problematiseres grunnet kravet om offentliggjøring, der enkelte fagmiljø ønsker å holde tilbake fasit med tanke på gjenbruk av oppgave i senereksamener.

Fakultetet vil innen kort tid gjøre nødvendige avklaringer med fagmiljøene rundt publisering av fasit.

Vennlig hilsen

Arne Tjølsen
visedekan for utdanning

Ørjan Leren
seksjonssjef

Studieadministrativ avdeling

Referanse

2015/1535-INV

Dato

02.05.2017

Svar fra Det psykologiske fakultet - sensorveiledninger

Fakultetet har blitt bedt om vurderinger i forbindelse med oppfølging av de alminnelige retningslinjene for sensorveiledninger som ble vedtatt i UU sak 65/15. Følgende problemstillinger søkes svar på:

- Hvilke praksiser og tradisjoner for bruk av sensorveiledninger finnes ved fakultetet?
- Hvem skriver sensorveiledninger, når skrives de og for hvilket formål?
- Hvilke tiltak har fakultetet gjort for å følge opp Utdanningsutvalgets vedtatte retningslinjer for bruk av sensorveiledninger?

Det psykologiske fakultet har gjort følgende tiltak i forbindelse med innføring av sensorveiledninger:

- Generelt sett er utforming av sensorveiledninger blitt systematisert og rutinemessig ved Det psykologiske fakultet, med utgangspunkt i arbeid som startet våren 2015.
- Kvalitetsutvalg for undervisning og evaluering (KUE) har vedtatt fakultære retningslinjer og mal for sensorveiledning til bruk for alle emner ved fakultetet. KUE har også innført rutiner for utforming og bruk av sensorveiledninger. Malen og retningslinjene ble tatt i bruk fra og med vurderingene som ble gjennomført våren 2016.
- Fakultetsstyret har i sak 82/16 vedtatt følgende utfyllende regel til § 7.3.1 (5) i Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen: «Det skal utarbeides sensorveiledning til alle vurderinger der dette er hensiktsmessig».
- Det er de faglig ansvarlige for utformingen av eksamensoppgavene som utformer sensorveiledningen. Fagansvarlig fyller inn innhold som læringsutbytte, relevant litteratur, hvordan spørsmålene har vært dekket i undervisning og andre relevante faglige momenter. Sensorveiledningen har også en formalia-bit, som fylles ut administrativt (lengde på eksamen, omfang, eventuell vektning osv).
- Det utformes som hovedregel sensorveiledning til alle vurderinger, der dette er hensiktsmessig. Det er presisert i de fakultære retningslinjene at sensorveiledningene utformes for å hjelpe skjønnsutøvelsen til sensorene, og vurderingen av hva som er *hensiktsmessig* er tett knyttet til dette. Ved eksamener der det er få studenter som er oppmeldt (1-2), og der emneansvarlig både utformer eksamensoppgaven og sensurerer besvarelsene, ser vi det eksempelvis ikke som hensiktsmessig at emneansvarlig skal utforme en sensorveiledning.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det psykologiske fakultet
Telefon 55582710
post@psyfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7807
5020 Bergen

Besøksadresse
Christiesgate 13
Bergen

Saksbehandler
Ingunn Voster
55582526

side 1 av 2

Fakultetet arbeider kontinuerlig med spørsmål knyttet til sensorveiledninger, i fora på både institutts- og fakultetsnivå.

Vennlig hilsen

Frode Randal
seksjonssjef

Ingunn Voster
rådgiver

Studieadministrativ avdeling

Referanse

2015/1535-JALER

Dato

5.5.2017

Svar fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet - sensorveiledninger - Oppfølging av de alminnelige retningslinjene

Vi viser til brev av 24.4.2017 om fakultetenes oppfølging av de alminnelige retningslinjene for sensorveiledning. Studieadministrativ avdeling ber videre om innspill på følgende punkter:

- Hvilke praksiser og tradisjoner for bruk av sensorveiledninger finnes ved fakultetet?
- Hvem skriver sensorveiledninger, når skrives de og for hvilket formål?
- Hvilke tiltak har fakultetet gjort for å følge opp Utdanningsutvalgets vedtatte retningslinjer for bruk av sensorveiledninger?

Sensorveiledning og/eller nivåkontroll har vært praktisert ved de fleste av fakultetets programmer. Vi har sett dette som særlig viktig etter at blind sensur ble innført ved klage på eksamensresultat.

Fakultetsstyret vedtok 18. april 2017 Mal for sensorveiledning ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Malen har vært oversendt instituttene for uttalelse, og den ble drøftet i fakultetets utdanningsforum 15. februar 2017. Mal for sensorveiledning bygger på de alminnelige retningslinjer ved UiB. I malen er det presisert at fagansvarlig skal skrive sensorveiledningen, mens administrativt ansvarlig fyller inn punkter fra emnebeskrivelsen. Fakultetet har besluttet at sensorveiledning først skal være tilgjengelig for studentene etter at eksamen er avviklet. Det er tilstrekkelig at den blir gjort tilgjengelig på forespørsel.

Fakultetet vil følge opp bruken av sensorveiledning videre i eksamensforum ved fakultetet.

Vennlig hilsen

Ingrid Christensen
seksjonssjef

Jannicke Lervik-Kristensen
seniorkonsulent

Vedlegg: Mal for sensorveiledning ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Telefon 55589050 /51
post@svfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7802
5020 Bergen

Besøksadresse
Christiesgt. 15
Bergen

Saksbehandler
Jannicke Lervik-Kristensen
55589011

side 1 av 1

Forslag til mal for sensorveiledning for Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Bergen

[Punkt A og D fylles ut administrativt, punkt B og C fylles ut av fagansvarlig]

Sensorveiledningens funksjon er å være en veiledning til sensor, den skal ikke fungere som en fasit eller et pedagogisk verktøy for studentene. Veiledningen skal videre ikke være til hinder for at sensor utviser godt faglig skjønn. Sensorveiledning skal være tilgjengelig for studentene etter at eksamen er avviklet. Det er tilstrekkelig at den blir gjort tilgjengelig på forespørsel.

A. Formalia

- Emnenavn og emnekode
- Læringsutbytte for emnet
- Semester
- Antall studiepoeng
- Vurderingsform og lengde
- Antall oppgaver og vekting mellom oppgavene

B. Litteratur og undervisning

Eventuelt krav om/forventinger til bruk av anbefalt litteratur. For hver eksamensdel, forklar hva som har vært vektlagt i undervisningen, hvordan tema er behandlet på forelesninger, om det er tatt opp i seminarer, obligatoriske eller andre oppgaver, o.l.

C. Andre relevante opplysninger

Eventuelt krav om hva studenten forventes å kunne demonstrere av kunnskap om emnet for oppgaven, for eksempel sentrale teorier/teoretikere, modeller, metoder, studier o.l.

For hvert hovedspørsmål: minstekrav, gjennomsnittlig besvarelse, god besvarelse. Det bør gå frem hva som kan forventes av en gjennomsnittlig besvarelse, men også hva gode besvarelser kan tenkes å legge vekt på. Altså punkter som differensierer besvarelsene.

D. Vedlegg

Oppgavesett

Pensum

Karakterskala fra UHR, eventuelt lokalt tilpasset

Ephorte: 2016/5213

Sak 35/17

Orientering om planer for opptaket

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Orienteringssak

Notat

Til: Universitetets Utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 24. mai 2017

ephorte: 2016/5213

Bakgrunn

For opptak til studieåret 2017-2018 er de eneste endringene i forhold til det samordnede opptaket i form av studieporteføljen som lyses ut.

Studieporteføljen ved UiB har nå blitt utvidet til å omfatte totalt 106 søknadsalternativer som lyses ut via Samordna opptak.

Etter UU-sak 12-14 ble rutinene for opptak endret slik at det var fakultetene selv som hadde ansvar for å fastsette rammer for tilbud gitt gjennom det samordnede opptaket, mens Studieadministrativ avdeling bidrar med stipuleringer basert på tidligere års opptak som grunnlagsdata.

Opptaksrammene ble fastsatt i Universitetstyret, sak US-158/16 og 159/16, på bakgrunn av tilråding fra Utdanningsutvalget i sak UU-58/16 og 59/16.

Rutine for gjennomføring av opptak

Forberedelse

- Universitetsstyret fastsetter opptaksrammene for opptak til grunnstudier ved Universitetet i Bergen.
- SA melder inn studier som skal lyses ut gjennom Samordna opptak (SO).
- SA utarbeider stipuleringer for tilbudstall basert på tidligere års opptak.
- Fakultetene fastsetter rammer for antall tilbud som skal gis i opptaket, og melder disse til SA.
- SA registrerer tilbudstall hos SO.

Gjennomføring

- Det vil bli gjennomført to prøveopptak i forkant av hovedopptaket. Prøveopptakene vil basere seg på de tilbudstall og den saksbehandling som er ferdig fra lærestedenes side på tidspunktet, men vil fortsatt ha en grad av reliabilitet. SA informerer fakultetene om antall tilbud som blir gitt, samt poenggrenser på bakgrunn av disse resultatene. Fakultetene får frist for å komme med justeringer før neste opptaksrunde.
- Etter svarfristen går ut, orienterer SA fakultetene om antallet søkere som har takket ja til studieplass. Fakultetene melder tilbake om antall ekstra tilbud de ønsker å sende ut.

Opptaksrunder og prinsipper for gjennomføring

Det samordnede opptaket avvikles gjennom en serie opptaksrunder, der de førende prinsippene varierer noe.

Prøveopptak

Prøveopptakene er ment for å gi lærestedene en indikasjon på hvordan utfallet av hovedopptaket vil se ut, med hensyn til tilbudstall og poenggrenser. Tall fra prøveopptakene gjøres ikke på noe tidspunkt tilgjengelig for søkerne.

Hovedopptaket

Hovedopptaket er den viktigste runden av opptaket. Denne avvikles i år 15. juli. Resultatet av hovedopptaket blir gjort kjent for lærestedene ca. klokken 09.00 påfølgende dag, og offentliggjøres for søkerne i løpet av 18. juli.

Det grunnleggende prinsippet for hovedopptaket er at søkerne skal få kun ett tilbud, på det høyest prioriterte studieønsket de er kvalifisert til, og der de har nok konkurransepoeng i rangering til å få tilbud. Dersom søkeren oppnår tilbud på et av sine studieønsker, bortfaller lavere prioriterte studieønsker. Det er derimot mulig å stå på venteliste for eventuelle studier på høyere prioritet enn det man har fått tilbud på.

Alle tilbud som gis i hovedopptaket, vil ha svarfrist 26. juli.

Suppleringsopptaket

Suppleringsopptaket baserer seg på tanken om at søkere kun et fåtall dager tidligere har svart på om de ønsker å takke ja til tilbud om studieplass og eventuelt stå på venteliste for øvrige alternativ. Dermed vil søkere som får tilbud fra venteliste på studier de har på høyere prioritet, automatisk miste tilbud gitt i hovedopptaket. Dato for suppleringsopptaket er 28. juli, og gjennomføres sentralt av SO.

Etterfyltingsopptak

Fra 3. august vil det blir gjennomført etterfyltingsopptak hver tirsdag og torsdag.

I de tilfellene fakultetet ønsker at det skal sendes ut flere tilbud, vil det bli fra venteliste, og i den kvoten der det er færrest søkere som har takket ja til studieplass.

Ved utsending av tilbud, vil SA først forsøke å komme i kontakt med søker, for å spørre om de fortsatt er interessert i nytt tilbud om studieplass. I de tilfellene søker takker nei til mulighet for nytt tilbud, vil SA sørge for at tilbud da blir gitt til neste søker på ventelisten.

Om SA ikke kommer i kontakt med søker, eller om søker ikke eksplisitt takker nei til å motta nytt tilbud, vil disse normalt sett få en svarfrist på en uke til å eventuelt takke ja til nytt tilbud. SA tar sikte på å holde fakultetene oppdaterte på hvor mange ubesvarte tilbud de har på sine studier.

Vær oppmerksom på at det i opptaksrunder i august, kan komme en og annen student i etterfyltingsopptakene som «tilbakefall» etter å ikke ha bestått forkurs i matematikk for lærerutdanning. Disse vil tas opp til studiene uavhengig av fakultetenes innmeldte ønsker.

Frister

Alle søknadsfrister og svarfrister overfor søker fra Samordna opptak sin side, gis med utgangspunkt i siste befolkede tidssone. Det vil si at når en frist som gjelder søkere er satt opp med en gitt dato, slik som «15. april», betyr dette i realiteten 14:00 påfølgende dag.

Sperrefrist for søkertall og opptakstall

Samordna opptak/Kunnskapsdepartementet fastsetter i en del tilfeller sperrefrister for søkertall og opptakstall.

Dette er tilfeller der Samordna opptak skal ha orientert Kunnskapsministeren/ Kunnskapsdepartementet slik at disse har en mulighet til å gjøre seg kjent med tallmaterialet og eventuelle problemstillinger knyttet til dette, før tallene offentliggjøres for allmenheten og ikke minst pressen.

Inntil sperrefristen utløper, skal søkertallene ikke offentliggjøres. De kan derimot orienteres om til intern bruk, og de forberedelser som eventuelt gjøres for utspill i pressen fra UiB sin side, eller i de tilfeller fakultetene bes om å komme med en kommentar til søkertallene.

Nøkkeldatoer og milepæler

Når	Hva	Ansvarlig
Ultimo november	Universitetsstyret fastsetter opptaksrammer	Universitetsstyret
1. februar	Studier lyst ut via Samordna opptak Nettsøknad åpner	Samordna opptak
1. mars	Søknadsfrist spesielle søkerkategorier	Samordna opptak
16. april 14:00	Søknadsfrist ordinære søkere (Egentlig angitt som 15. juli, men åpent til 16. april 14:00 for å ta hensyn til personer som eventuelt oppholder seg i andre tidssoner.)	Samordna opptak
19. april	Samordna opptak legger ut informasjon om søkertallene for opptakskontor. SA bearbeider tall, i samråd med info/stab?	Samordna opptak SA
20. april	Offentliggjøring av søkertall fra Samordna opptak Sperrefrist utløper 11:00 Pressemelding fra UiB	Samordna opptak SA/KA
15. mai	Tidligopptak	
24. mai	SA innkaller til møte med representanter fra fakultetene angående den praktiske gjennomføringen av opptaket, inkludert prosessen for fastsetting av tilbudstall, bruken av prøveopptakene og ledelsesforankring.	SA
Torsdag 1. juni	Fakultetene sender inn oversikt over kontaktpersoner med beslutningsmyndighet som skal være tilgjengelig for å fastsette tilbudstallene i løpet av sommeren, fram til ordinær drift ved semesterstart.	Fakultetene

29. juni	Frist oppmelding forkurs	SO
Mandag 3. juli	Oppstart av forkurs for søkere til lærerutdanning som ikke dekker nytt karakterkrav i matematikk. Kontroll om hvorvidt påmeldte faktisk er kvalifisert for å delta	HVL SA
Fredag 7. juli 12:00	Siste frist for å melde inn tilbudstill ønsket til første prøveopptak.	Fakultetene
Mandag 10. juli ca. 10:00	Første prøveopptak gjennomføres	Samordna opptak
Mandag 10. juli ca. 14:00-16:00	SA mottar resultat av første prøveopptak, bearbeider tall, og sender disse ut til fakultetene	SA
Tirsdag 11. juli	Komitémøte for skjønnsmessige vurderinger gjort i årets opptak	SA + Rep. fra Fakultetene
Tirsdag 11. juli 15:00	Siste frist for å melde inn tilbudstill ønsket til andre prøveopptak.	Fakultetene
Onsdag 12. juli ca. 10:00	Andre prøveopptak gjennomføres	Samordna opptak
Onsdag 12. juli ca. 10:00-11:00	SA mottar resultat av andre prøveopptak, bearbeider tall, og sender disse ut til fakultetene	SA
Fredag 14. juli 12:00	Siste frist for å melde inn tilbudstill ønsket til hovedopptak.	Fakultetene
Lørdag 15. juli 10:00	Kjøring av hovedopptaket starter	Samordna opptak
Lørdag 15. juli ca. 16:00-20:00	Hovedopptak ferdig	Samordna opptak
Mandag 17. juli	SA har mottar resultat av hovedopptaket, bearbeider tall, og sender disse ut til fakultetene, KA	SA
Tirsdag 18. juli 21:00	Svar på søknad gjøres kjent for søkere	SA
Torsdag 20. juli 09:00 Torsdag 20. juli 11:00	Tilbudstill offentliggjøres fra Samordna opptak Sperrefrist utløper Pressemelding fra UiB	Samordna opptak SA/KA
Torsdag 27. juli 14:00	Svarfrist hovedopptak utløper. (Egentlig angitt som 26. juli, men åpent til 27. juli 14:00 for å ta hensyn til personer som eventuelt oppholder seg i andre tidssoner.)	SA

Torsdag 27. juli 16:00-18:00	SA bearbeider tall for svar på tilbud, og sender disse ut til fakultetene	SA
Fredag 28. juli 09:00	Siste frist for å melde inn eventuelle tilbudstall til suppleringsopptaket	Fakultetene
Fredag 28. juli 15:00	Kjøring av suppleringsopptak starter	Samordna opptak
Mandag 31. juli 10:00-11:00	SA bearbeider tall for suppleringsopptaket, og sender disse ut til fakultetene	SA
Mandag 31. juli	Felles sentralt gitt prøve i kompensatorisk forkurs til lærerutdanningene.	HVL/SO/Udir
Torsdag 3. august 12:00, og deretter hver tirsdag, hver torsdag	Frist for å melde inn eventuelle tilbud ønsket i etterfyllingsopptak ved behov.	Fakultetene
Torsdag 3. august 14:00, og deretter hver tirsdag, hver torsdag	Etterfyllingsopptak kjøres	Samordna opptak
Torsdag 3. august 14:30, og deretter hver tirsdag, hver torsdag	SA melder tilbake til fakultetene om nye tilbud gitt i etterfyllingsopptaket	SA
Fredag 4. august 12:00	SA oppretter søkere som studenter Søkernes svar etter suppleringsopptaket 29. juli skal nå være på plass i FS	SA
14. august	Sensur etter felles sentralt gitt prøve på forkurs for lærerutdanningene foreligger. SA innhenter informasjon vedrørende søkere tatt opp til lektorutdanning i fremmedspråk og lektorutdanning i nordisk, og formidler resultat til HF hvis studenter tatt opp på utdanningen ikke lenger oppfyller betingelse for tilbud gitt i juli. Humanistisk Fakultet følger opp studentene, og sørger for at disse blir orientert om at studieplass inndras	Udir SA HF
Ca. 14.-18. august	Resultater fra forkurs for lærerutdanningene klar. Inndragning av studierett/«tilbakefall» til andre studier for kandidater som ikke består forkurs, men har fått betinget opptak til lærerutdanning.	SO/Udir/SA
24. august	Eventuell utsatt prøve forkurs lærerutdanninger Ment for søkere hindret fra å møte til felles sentralt gitt prøve 3. august grunnet sykdom, samt søkere som har fått medhold i klage på grunn av formelle feil.	HVL

Saken legges fram til orientering.